

JOURNALISTI

5
2017

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 13. 4. 2017

Hyvä pomo

Heidi Kalmar johtaa
jutellen. Journalisti
etsi parhaita luovan
työn esimiehiä.

8

tässä lehdessä

○ Jonathan Granbacka och Sandra Wikstrand har lärt sig att undvika kommersiella budskap. **22**

KUVA: JOHANNES TERVO

○ Vapaaehtoiset eivät riitä somessa leviävien valeutisten valvojiksi. Siksi median logo journalismin laatuleimana on niin tärkeä, kirjoittaa Elina Grundström.

7

○ Skandaalinmetsästys kiusaa vanhan koulukunnan tuomaristoa. Tarvittaisiinko mediatuomari tulkkamaan toimittajille oikeusjutut?

16

KANNEN KUVA: MEERI UTTI

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 13. 4. 2017

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

Toimivaan vuorovaikutukseen

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Helsingin hovioikeuden Tuomioistuimet ja media -raportin mukaan ”tuomarien luottamus mediaa kohtaan ei välttämättä ole korkealla tasolla”. Saman voi sanoa monesta muusta instituutiosta. Pääministerin kipuisaa mediasuhdetta ei tarvitse erityisesti esitellä. Jupinaa kuuluu poliisista, yliopistomaailmasta ja sieltä täältä hallinnosta.

Usein valitus on yleistävää ja summittaista: media sitä, media tätä. Aina ei ole väliä, mistä ärsyke epäluottamukseen on saanut alkunsa. Perinteinen media, sitä jäljittelevät huuhaasivustot ja sosiaalinen media eri muotoineen menevät tarvittaessa suloisesti sekaisin. Sellaiseen kritiikkiin on vaikea vastata. Sitä ei ole helppo ottaa todesta.

Sen sijaan perusteltuun ja kohdennettuun arvosteluun on aiheellista suhtautua vakavasti. On hyvä katsoa peiliin, mutta vähintään yhtä tärkeää on

arvioida viileästi eri näkökohtia ja säätää toimintaa tarpeen vaatiessa. Virheet on oikaistava ja uutiset seurattava loppuun, jotta yleisöllä on aito mahdollisuus saada oikeita ja luotettavia tietoja valintojensa perustaksi.

”Instituutiot palvelevat kansaa niin kuin journalistit palvelevat yleisöjään.

Instituutiot palvelevat kansaa niin kuin journalistit palvelevat yleisöjään. Kansalla – yleisöillä – on oikeus saada pätevää ja pitävää tietoa. On kohtuullista edellyttää, että tietoa hallitsevat ja sitä välittävät toimijat pysyvät toimimaan sujuvasti keskenään.

Helsingin hovioikeuden laatuhankeena syntynyt raportti on hyvä esimerkki

siitä, millaisen vuorovaikutuksen kautta kitkaisiin suhteisiin voidaan hakea sujuvuutta. Työn lähtökohta oli tutkia, millaisia ongelmia tuomioistuinten ja julkisen sanan väliseen viestintään liittyy, mistä ne johtuvat ja miten ne voitaisiin välttää.

Tällaista pohdintaa voisi harjoittaa monessa muussakin instituutiossa yhteistyössä journalistien kanssa. Toimintakulttuurien erilaisuuden ymmärtäminen on avain toimivaan vuorovaikutukseen. Avoimuus ja viestinnän selkeys ovat onnistuneen yhteistyön edellytyksiä. Nykypäivänä myös nopeudella on merkitystä: hidastelu tiedonvälityksessä antaa etumatkaa huhumyllyille, jotka elävät verkossa omaa, faktoista riippumattonta elämäänsä.

Hovioikeuden raportti esittää mediatuomarien nimittämistä selittämään tuomioita ja oikomaan julkisuudessa esiintyviä virheitä. Sitäkin tärkeämpiä olisivat hyvin perustellut tuomiot ja selkeä, tiedontarvitsijoita palveleva viestintä.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Sanoista tekoihin

Freelancerit ja muut itsensä työllistäjät ovat jääneet kohtuuttomaan katveeseen työmarkkinoilla. Heitä on yli 180 000, mutta heidän työmarkkina-asemansa on epämielinen.

Poliitikko toisensa jälkeen on puhunut kuniisti yksinyrittäjien tilanteen parantamisesta, mutta sanat eivät ole muuttuneet teoiksi. Vuoden 2009 jälkeen itsensä työllistävien sosiaaliturvasta on tehty ainakin kahdeksan selvitystä. Mietinnöt

ovat hautautuneet hallinnon arkistoihin.

Työelämän muutosten seurauksena yhä useampi päätyy itsensä työllistäjäksi. Yleistynyt trendi on myös tehdä työtä vuorotellen yrittäjänä ja palkansaajana, jolloin työttömyysturva on keikkoja tekevälle arpapeliä. Tulos riippuu siitä, miten viranomaiset tulkitsevat pykälää.

Itsensä työllistäjät muodostavat selkeän joukon palkansaajien ja yrittäjien väliin. Lainsäädännön pitäisi viimein tunnustaa tämä.

KASVO

PAULI UUSI-KILPONEN

● 65-vuotias Hämeen Sanomien päätoimitaja-toimitusjohtaja.

● Aloitti työssään vuonna 2007. Vuodesta 2012 myös Hämeen Sanomien emoyhtiön Aina Group Oyj:n toimitusjohtaja.

● Työskennellyt vastavana päätoimittajana myös Länsi-Suomessa, Riihimäen Sanomissa, Turkulaisessa ja Uusi Rauma -lehdessä.

● Sai maaliskuussa lehdistöneuvoksen arvonimen.

Terveiset päätoimittajille

Hämeen Sanomien päätoimittaja Pauli Uusi-Kilposen mielestä JSN:n Yle-päätös on hyvä. Hän haluaa laajaa keskustelua poliitikkojen ja median pelisäännöistä, ei pulinaa yksittäisistä päätöksistä.

NINA ERHO, TEKSTI • HARRI NURMINEN, KUVA

”JSN:n päätös ja kannanotto ovat hyviä. Ne viestivät päättäjille, että median painostaminen ei ole sopivaa ja päätoimittajille, että painostukseen ei pidä alistua. Suoraskäisyys on oikeus ja velvollisuus”, sanoo Hämeen Sanomien päätoimittaja **Pauli Uusi-Kilponen**.

Hän kirjoitti maaliskuun lopussa pitävänsä outoina puheita siitä, että Ylen saaman langettavan syntymisen äänestyksellä vähentäisi päätöksen merkitystä. Langettava tuli Terrafame-uutisoinnista, jossa JSN katsoi Ylen luovuttaneen journalistista päätösvaltaa toimituksen ulkopuolelle pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) painostuksesta. Kannanotossaan JSN moitti Sipilän toimintaa.

Ylen päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** ja toimitusjohtaja **Lauri Kivinen** ilmaisivat päätöksestä eriävän mielipiteensä, ja muutama muukin mediavaikuttaja spekuloi päätöksen tulkinnanvaraisuudella.

Uusi-Kilponen sanoo ymmärtävänsä Jääskeläisen joutuneen inhottavaan välikäteen, kun painostaja oli merkittävä poliittinen vaikuttaja ja poliitikot päättävät Ylen rahoituksesta. Silti pulinat JSN-päätöksistä tulisi pitää mahassa.

”Vaikka Jääskeläinen ei kritisoinut päätöstä suoraan, kommentit luovat kuvaa, että alan omaa säätelyelintä ei kunnioiteta. Etenkään nykyisessä 'valemedioiden ristitulessa' yleisölle ei pidä viestiä, että JSN ei tekisi oikeita tai perusteltuja päätöksiä.”

UUSI-KILPONEN USKOO, että tapauksen hoito JSN:ssa nostaa päättäjien kynnystä ”tarttua puhelimeen ja lähteä painostamaan”.

”Jos virheitä on, ne pitää korjata, ja kun syntyy vastineoikeus, totta kai toimitukseen voi ottaa yhteyttä. Mutta ei niin, että otetaan tavaksi kyseenalaistaa koko kustantajan ja median toiminta tai trollata yksittäisiä jutuntekijöitä.”

Uusi-Kilponen toivoo julkiselta keskustelulta tukea JSN:n aloittamalle poliitikkojen ja median välisten pelisääntöjen selkeyttämiselle. Selkeyttämistä kaipaavat myös poliitikkojen puheet median luotettavuudesta, joissa niputetaan kaikki välineet samaan.

Myös Uusi-Kilponen itse kohtaa silloin tällöin poliitikkojen yrityksiä vaikuttaa toimituksen päätöksentekoon. Kuntatasolla niihin on kuitenkin helpompi suhtautua ”olipahan tuokin yritys”-tyylillä kuin isolla valtakunnallisella tasolla, hän sanoo.

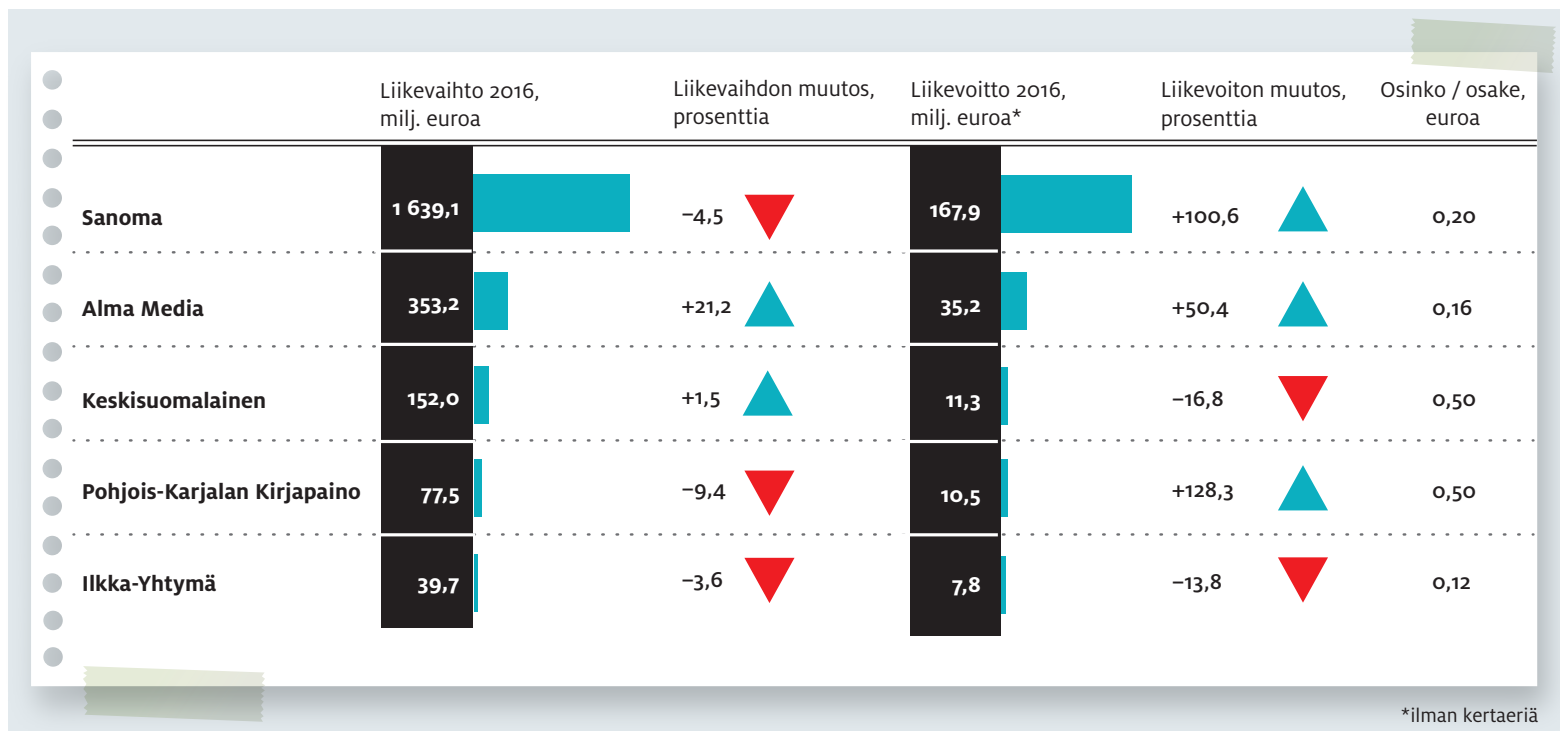
”Vaikka Jääskeläinen ei kritisoinut päätöstä suoraan, kommentit luovat kuvaa, että alan omaa säätelyelintä ei kunnioiteta.”

Uusi-Kilposen kirjoitusta voi arvuutella ”terveisiksi työn jatkajille”, koska Hämeen Sanomien kerrottiin viime kesänä etsivän uutta päätoimittajaa. Tieto on vanhentunut.

”Yhtiön hallitus päätyi siihen, että minun on toistaiseksi hyvä jatkaa muutosten keskellä olevan yhtiön ja lehden johdossa.” ●

LUE LISÄÄ AIHEESTA SIVUILLA 18-20.

Alma Medialla kasvun vuosi

Lähde: yhtiöiden tilinpäätökset

Alma ja Sanoma palkitsivat myös työntekijät

MARJA HONKONEN, TEKSTI • JOHANNA SARAJÄRVI, GRAFIIKKA

Media-alalle odotetaan tänä vuonna varovaista kasvua, mutta mainonta jatkaa laskuaan.

Tulostaan kohentanut Alma Media jakaa voittojaan myös työntekijöille. Niin Alman maakunta- ja paikallislehtien, Alma Talentin julkaisujen kuin *Iltalehden*kin työntekijät saivat viime vuoden tuloksesta bonuksen. Sen suuruus oli muutama prosentti vuosipalkasta, yksiköstä riippuen.

Aamulehdessä työskentelevä Alma Regions-yksikön pääluottamusmies **Juha Lehtinen** kertoo bonuksen määräytyneen kolmella kriteerillä. Siihen vaikuttivat Alma-konsernin tulos, oman yksikön tulos sekä kunkin toimituksen kriteerit, jotka olivat esimerkiksi *Aamulehdessä* levikki, sivulataukset ja videolataukset.

Maakuntalehtien ”reklaamipuolen” tilanne on Lehtisen mukaan hankala.

”Mainosrahan kehitystä ja tulevaisuutta on pirun hankala ennustaa, kun muutokset suuntaan ja toiseen ovat niin nopeita verrattuna

menneisiin vuosiin”, hän sanoo.

Alma Media kasvatti viime vuonna liikevaihtoaan yli viidenneksellä ja liikevoittoaan puolella. Etenkin Alma News & Life-yksiköön kuuluvan *Iltalehden* digimainonta veti.

Iltalehdessä työskentelevä pääluottamusmies **Juha Keskinen** uskoo media-alan tulevaisuuden näyttävän jo valoisammalta, joskin arvaamattomalta.

Myös Sanomassa maksettiin koko henkilöstölle tavoitepalkkiot vuodelta 2016. Palkkiot perustuvat tiimi- ja yhtiökohtaisiin mittareihin, ja ne lasketaan prosentteina vuosiansioista.

Koko Sanoma-konsernin ja Sanoma Media Finlandin liikevoitot kasvoivat, mutta konsernin liikevaihto pieneni edellisten vuosien tapaan. Takana on tiukka kulukuri: lokakuussa 2015 Sanoma ilmoitti 241 työtehtävän lopettamisesta.

MUISSA PÖRSSIN mediayhtiöissä jatkuu kuiva bonuskausi. Pohjois-Karjalan Kirjapaino ja Ilkka-Yhtymä eivät jaa toimituksilleen bonuksia.

Keski-suomalainen-konsernissa

asiaa käsitellään huhtikuun lopussa. Yhtiön tulospalkkiojärjestelmässä on yksikkökohtaiset tavoitteet, mutta bonus edellyttää koko konsernilta tiettyä tulosta. Siihen ei viime vuonna päästy.

Keski-suomalaisen voitot vähenivät, mutta liikevaihto kasvoi hitusen yhtiön ostettua loputkin Mediatalo Esasta.

Sanomalehti *Keski-suomalaisen* pääluottamusmies **Eeva Salminen** arvioi taloustilanteen olevan kireä, muttei niin ahdistava kuin vielä syksyllä. Työntekijöiden arjessa valoisampi tilanne ei juuri näy.

”Mannaa ei taivaalta sada, ja henkilöstö kutistuu koko ajan”, Salminen toteaa.

BONUSKESKUS ON jaettu myös muissa kuin pörssi-yhtiöissä.

Muun muassa Aller jakoi viime vuoden puolella kahden viikon ylimääräisen palkan syyskuussa päättyneen menestyksekkään tilikauden vuoksi.

Journalisti kertoi viime numerossa, että HSS Media jakaa 1,2 miljoonan euron voitoistaan 200 euron bonukset.

OSAKKEENOMISTAJILLE MEDIA-ALAN vuosi oli aiempaa tuottavampi. Kaikki pörssin mediayhtiöt antavat tänä vuonna viime jakokertaa paremmat osingot.

Medialiiton mukaan vuosi 2016 toi lupauksen paremmasta. Alan liikevaihto laski, mutta aiempaa hitaammin.

Liiton helmikuun talouskatsauksessa arvioidaan, että media-alan liikevaihto supistuu tämän vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, mutta toisella päästään kasvuun.

Kaikki eivät suhtaudu näkymiin aivan yhtä optimistisesti. Media-mainonnan väheneminen jatkui Kantar TNS:n lukujen mukaan helmikuussa, mikä sai muun muassa analytiikkatalo Inderesin suosittelemaan Alman ja Sanomien osakkeiden vähentämistä.

Tekniikka&Taloudessa työskentelevä Alma Talentin pääluottamusmies **Marko Laitala** uskoo aikojen lievään paranemiseen.

”Talous on kääntynyt parempaan, mutta mediatoimialan tuloksia tehdään käsittääkseeni edelleen paljolti säästämällä”, Laitala toteaa. ●

ELINA GRUNDSTRÖM

elina.grundstrom@jsn.fi
KIRJOITTAJA ON JULKISEN SANAN
NEUVOSTON PUHEENJOHTAJA.

Somesta ei ole totuuskomissioksi

Viime syksynä jouduin iskuryhmään, jolle annettiin mahdollon tehtävä. Euroopan itsenäisten medianeuvostojen verkosto valitsi minut työvaliokuntaan, joka ottaisi yhteyttä Facebookiin.

”Sitä on sitten yritetty aiemminkin. Jumalaankin on helpompi saada kontakti kuin Facebookiin”, meitä evästettiin.

Tehtävänä oli sopia, ettei yhtiö sensuroisi medianeuvostojen valvoma sisältöä. Aloite tuli norjalaisilta. He olivat suivaantuneet siitä, että *Aftenposten*in Facebook-sivulta oli poistettu tunnettu mustavalkokuva napalmin haavoittamasta, alastomana juoksevasta vietnamilaistytöstä.

”Ihan kuin postinkantaja repisi lehdistä sivuja, joita pitää sopimattomana”, joku totesi.

PUOLI VUOTTA MYÖHEMMIN istuin kahden kollegani kanssa tapaa- massa Facebookin edustajia. Heti alkuun kävi selväksi, ettei yhtiö pitänyt mahdollisena erottaa journalistisen itsesääntelyn piiriin kuuluvaa sisältöä, saatikka antaa sille erityisasema. Se ei aikunut edes yrittää.

Muu yhteistyö kiinnosti kyllä. Facebook halusi kaikki mukaan faktantarkistukseen.

Some-jätti oli jäänyt kiinni siitä, että sen algoritmit levittivät Yhdysvaltojen presidentinvaalien alla valeuutisia tehokkaammin kuin oikeita. Yhtiö vastasi kritiikkiin ryhtymällä valeuutisten vastaiseen taisteluun.

Facebook on luvannut tuottaa digitaalisia työkaluja, joiden avulla kuka vain voi tarkastaa valheeksi epäilemiään sisältöjä ja tehdä niistä ilmiantoja. Jos niitä tulee tarpeeksi paljon, Facebook tarkistuttaa uutisen ja merkitsee epäi-

lyttäväksi havaitun postauksen ”kiistanalaiseksi sisällöksi”. Ensimmäiset valeuutiset liputettiin merkinnällä maaliskuussa.

Systeemi kuulostaa hienolta, mutta käytännössä se vain jättää vastuun kuulijalle.

Verkkomaailman sisältömassoja on mahdotonta pitää kurissa vapaaehtoistyöhön perustuvilla totuuskomissioilla, jotka kipittävät leimalemassa miljoonia some-viestejä. **Zuckerbergin** sota on hävitty jo ennen kuin se on kunnolla alkanut.

NEUVOTTELUPÖYDÄSSÄ oivalsin, miksi oikea journalismi on nykypäivänä niin tärkeää. Siinä tiedot tarkastetaan ennen julkaisemista – ei jälkikäteen. Journalismissa myös merkitään luotettava sisältö luotettavaksi – ei ainoastaan liputeta satunnaisia valeuutisia kiistanalaisiksi. Laatumerkintänä toimii tiedotusvälineen oma logo ja toivottavasti myös jäsenyys julkisen sanan neuvostossa.

Juuri Suomessa sota valeuutisia vastaan on mahdollista voittaa.

*European Journal of Communication*issa vuonna 2015 julkaistussa 14 maan vertailututkimuksessa suomalaiset journalistit olivat ylivoimaisesti sitoutuneimpia omiin eettisiin ohjeisiinsa. Tutkimuksen mukaan suomalainen itsesääntely on harvinaisen tehokasta. Meillä poikkeuksellisen suuri osa medioista – käytännössä kaikki merkittävät – on sitoutunut JSN:ään.

Muuta ei tarvita kuin että suomalaiset journalistit pitävät kiinni korkeista eettisistä standardeistaan ja kertovat siitä yleisölle nykyistäkin tehokkaammin.

Olisihan se ihan hirveän ärsyttävääkin, jos Facebook pelkkänä postimiehenä pääsee päättämään, mikä on totta ja mikä ei. ●

Yhdessä kasvaneet. Utispäällikkönä noin vuoden toiminut Riina Nevalainen on tehnyt Aamulehden verkkoa vuodesta 2007. Ensimmäisen kerran hän tuli taloon vuonna 2005.

Enemmän kuin journalisti

Journalisti selvitti, millainen on journalistisen työn esimies, jonka tiimissä on innostavaa tehdä töitä. Aamulehden uutispäällikkö Riina Nevalainen ja Kotivinkin toimituspäällikkö Heidi Kalmari kertovat, miten he sen tekevät.

NINA ERHO, TEKSTI • MARJAANA MALKAMÄKI JA MEERI UTTI, KUVAT

Hyvää journalistisen työn esimiestä ei tunneta dramaattisista uroteoista vaan aidoista kohtaamisista ja halusta helpottaa alaisten työtä.

"Tekijänä kärsin, jos tuntuu, että juttu pitää hutaista. **Riina** saattaa sanoa, että tee nyt se vaan rauhassa ja huolella, meillä on verkossa ihan hyvin kävijöitä. Juttu todennäköisesti valmistuu yhtä nopeasti, mutta nautin työstäni ja jälki on parempaa", sanoo **Kati Kalliosaari**.

"Tulossa oli tieto **Sampo Terhon** ehdokkuudesta perussuomalaisen puheenjohtajaksi, mutta deskistä oli väkeä sairaana. Kiirehdimme syömään vuorotellen, ja ehdin takaisin vain viisi minuuttia ennen tiedotustilaisuuden alkua. Riinan aloitteesta minua odotti valmis juttupohja", sanoo **Tatu Airo**.

KERTOJAT OVAT Aamulehden toimitajia, ja puheena on **Riina Nevalainen** esimiestyö lehden uutispäällikkönä. Nevalainen on yksi niistä,

jotka *Journalisti* sai tietoonsa pyydettyään kollegoilta ehdotuksia journalistisen työn esimiehistä, joiden tiimissä on hyvä, kiva ja innostavaa tehdä töitä. Pyyntöä jaettiin vuodenvaihteessa lehden somekanavissa sekä mediatalojen pääluottamusmiesten kautta.

Nevalaista kiitetään rauhalliseksi, tehokkaaksi, ihmiset huomautavaksi, kannustavaksi, jämptiksi ja taitavaksi journalistiksi.

Hän itse lainaa jalkapallovalmentaja **Antti Muurista**, jonka mukaan valmentaja on pelaajia eivätkä pelaajat valmentajaa varten. Kuuden toimittajan lähiesimiehenä toimivan Nevalaisen mielestä pomosta on oltava alaisilleen hyötyä.

"Hommani on saada ihmiset kokemaan, että pystyn auttamaan heitä etenemään urallaan, tekemään parempia juttuja tai jotenkin muutoin suoriutumaan paremmin kuin he suoriutuisivat, jos tekisivät yksin töitä."

"RIINA YMMÄRTÄÄ harkitun ja huolella tehdyn journalismin merkityksen. Hän uskaltaa luottaa toimittajien ammattitaitoon mutta

myös vaatia parempaa suoritusta ja priorisoida", sanoo rikos- ja oikeustoimittaja **Tuomas Rimpiläinen**.

Riina Nevalainen on toiminut uutispäällikkönä vasta noin vuoden. Pärjäämisessä ovat auttaneet pitkän verkkokokemuksen koulima uutisena ja luontainen organisointikyky. Hyödyksi ovat olleet myös kokemus uutispäällikön sijaisuuksista sekä valmentamisesta ja perehdyttämisestä talon sisäisissä koulutusprojekteissa.

Silti onnistumisessa on kyse myös *halusta* olla hyvä esimies. Nevalainen sanoo lainanneensa omien esimiestensä parhaita käytäntöjä vuosien varrelta. Hän palottelee ratkaisujaan kollegojen kanssa, poimii vinkkejä esimieskoulutuksista ja johtamista käsittelevistä ohjelmista ja kirjoituksista. Töitä jakaessaan hän miettii jutun lisäksi tekijää: kuka pitää monesta tehtävästä samaan aikaan, kuka yhdestä kerrallaan, kuka tekemisen tohinasta, kuka rauhasta.

Koska pomon mieliala tarttuu, Nevalainen keskittyy pitämään sävynsä myönteisenä ja olemuksensa rauhallisena myös kiireessä.

Sama talo, uudet tilat. Aamulehden toimitus muutti talon sisällä viime syksynä. Toimituksen keskiössä on deski, jossa Riina Nevalainenkin tekee työtään.

Kun kiireen tuntu iskee, hän palauttaa ajatuksensa päivän tavoitteisiin, joita miettii yleensä jo kotona. Vaikka kaikkea ei voi ennakoida, selkeä lähtökohta helpottaa toisten ohjaamista.

Toisaalta Nevalainen sanoo, että toimittajilla on monesti parempia ideoita ja enemmän tietoa kuin hänellä. Lähiesimiehenä hän haluaa hoitaa juoksevat asiat niin pian kuin pystyy mutta käydä tärkeät keskustelut uutisvuorojen ulkopuolella. Karuinta esimiehenä on esimerkiksi silloin, kun väkeä on sairaana eikä paikkaajia saa.

”Mutta ongelmatkin kuuluvat esimiestyöhön, ja niiden ratkaisemisessa osaaminen todella mitataan.”

HYVÄ TOIMITUKSEN lähiesimies on enemmän kuin journalisti, sanoo median johtamisesta väitöskirjaa Jyväskylän yliopistoon tekevä STT-taustainen uutistoimittaja **Sini Ihanainen-Alanko**. Monesti rooliin nousee asiantuntijatoimittaja, jolta journalistisen linjan vetäminen onnistuu luonnostaan. Silti myös paperityöt on tehtävä, kehityskeskustelut käytävä ja tietoa vietävä alaisilta pomojen kokouksiin ja takaisin, vaikka intohimo olisi

journalismissa, ei hallinnossa.

Uutistytöä vetävän uuden päällikön tyypillinen haaste on johtaa uskottavasti monenlaisten juttujen tekoa, vaikkei hän itse voi millään olla kaikkien alojen asiantuntija. Tärkeää on sisäistää, että tilanteissa johdetaan journalismin lisäksi ihmisiä.

Ihanainen-Alanko sanoo, että julkaisukriteereiden lisäksi hyvä päällikkö osaa huomioida erilaiset toimittajat, myös kiireessä. Osalta se onnistuu intuitiivisesti heti, joiltakin se vaatii enemmän opettelua. Opetella kuitenkin pitää, sillä hyvä johtaminen kuuluu media-alan pelastusrenkaiseen, varsinkin resurssipulassa. Itse asiassa esimiestaitoja pitäisi opettaa jo toimittajakoulutuksessa riippumatta siitä, kuka tähtää esimiesasemaan.

”Toki samalla pitäisi opettaa alustaitoja. Kun alaiset tietävät, mitä esimiehen ja johdon tehtäviin kuuluu, heitä ei syytellä turhasta.”

PARHAITA AIKAKAUSLEHDEN vetäjiä ovat ne, jotka haluavat kehittää ihmisiä ja heidän työolosuhteitaan, vaikka siitä harvoin saa ylimääräistä meriittiä tai palkkaa, sanoo luovan työn johtamista Aalto-yliopis-

Hekin saivat kiitosta

Journalistille kehuttiin montaa esimiestä, ja julkaisemme otteita viesteistä. Ne ovat ilman kehuja nimiä, koska osa ei halunnut nimeään julkaistavan.

Päivi Anttila

Päätoimittaja, Voi hyvin

”Hän on ymmärtäväinen, lempeä, joustava ja fiksu. Päivin alaisena ei koskaan joudu stressaamaan, hän suhtautuu asioihin riittävän rennosti. Silti hän pitää huolen siitä, että hommat hoituvat.”

Johanna Falck

Päätoimittaja, Kotivinkki

”Johannalla on uskomaton tietotaito. Hän osallistuu kaikkiin lehden osa-alueisiin. Hän on tehokas, mutta tekee työtä silti ajatuksella. Hän jakaa auliisti tietoa, eikä asettaudu kenenkään yläpuolelle.”

Arja Hankilanoja

Uutistuottaja, Keski-suomalainen

”Kun Arja on työvuorossa, on itselläkin luottavainen olo. Arja on paitsi kova journalisti, myös helposti lähestyttävä ja ihana ihminen. Arja ei jyrää, vaan kuuntelee toistenkin näkökantoja.”

Tutuksi tullut. Heidi Kalmari on työskennellyt Kotivinkin toimituspäällikkönä 2,5 vuotta. Sinä aikana hän on oppinut tuntemaan kirjoittajansa hyvin, mikä helpottaa kaikkien työtä.

Eija Heikkilä

Aluepäällikön sijainen, Yle Jyväskylä

"Eija on harkitsevainen, rauhallinen ja kuunteleva. Hän saa ihmiset toimimaan rakentavasti keskustelemalla – ja on tarvittaessa jämäkkä. Toimittajana voi luottaa siihen, että tukea saa, jos kuraa tulee niskaan."

Tarja Hurme

Päätoimittaja, Seura-lehtiperhe

"Hän on rento, eikä pönötä. Hän muuttaa asioita, jos ne eivät toimi. Hän ei vaadi kohtuuttomia eikä ole kostonhimoinen. Ennen kaikkea häneen voi luottaa ja hän herättää arvostusta."

Heli Karonen

Uutispäätoimittaja, Seiska

"Koska 'Karo' oli aikoinaan itse tinkimätön toimittaja, hän tietää ja tuntee journalistin työn eri vaiheet, eikä koskaan jätä toimittajaa yksin."

Titta Kiuru

Päätoimittaja, Meidän talo

"Ilman muuta yksi parhaita esimiehiä, mitä minulla on ollut. Osaa innostaa alaiset parhaaseen mahdolliseen suoritukseen, ja on lisäksi joustava. Hänellä on mukavasti pelisilmää."

tossa tutkiva **Nando Malmelin**.

Hän työskenteli aiemmin A-lehtien kehitysohjaajana.

Käytännössä se tarkoittaa esimerkiksi hyvän tiimin rakentamista pitämällä silmät auki muulloinkin kuin silloin, kun joku työntekijöistä tai avustajista on lähdössä. Se tarkoittaa halua etsiä sitä pistettä selkeiden tavoitteiden ja tekemisen vapauden välissä, jossa ihmisten on mahdollisimman helppo tehdä luovaa työtä.

Malmelinin mukaan henkilöjohtamisen ja -kehittämisen taidot eivät suoraan asu huippujournalisteissa, vaan luovan työn tiimin vetäminen on tavallaan oma ammatinsa.

Johtajien vuorovaikutusta tutkinut taloustoimittajataustainen **Hanna Rajalahti** ei halua luetella ominaisuuksia vaan korostaa, että hyvä esimieheys ei ole persoonallisuuspierre vaan samanlaista osaamista kuin vaikka digitaidot tai editointiosaaminen. Se ei ole kiinni "hyvässä tyyppissä" vaan taito, jota voi ja pitää kehittää.

"Jos ajatellaan, että hyvä esimies on yhtä kuin hyvä tyyppi, suljetaan turhaan pois mahdollisuus kehittyä."

Nykyisin Haaga-Helmin viestin-

nän opetuksen parissa työskentelevän Rajalahden mukaan esimiehenä voi kehittyä kouluttautumalla, mutta myös peilistä on paljon apua. Omia kehityskohteita voi tunnistaa tarkastelemalla käyttäytymistään ja tapaansa viestiä, havaita viestintää, olla ja kuunnella eri olosuhteissa, joiden vaikutuksen ymmärtäminen on osa onnistumista. Myös vertaisoppiminen eli hyvinä pidettyjen esimiehien matkiminen on tapa kehittyä.

KOTIVINKIN toimituspäällikkö **Heidi Kalmari** saa omasta toimintuksestaan kiitosta taidoistaan tukea kirjoitustyötä ja kirjoittajia. Taidoille on kahden viikon välein ilmestyvän aikakauslehden arjessa käyttöä ennen keikkoja ja niiden jälkeen, prosessin sujuvissa ja etenkin sujuvissa vaiheissa.

"Heidin kanssa oli mietitty valmiiksi haastattelun teemat, mutta keikka levisi silti käsiin, kun haastateltava poukkoili aiheesta toiseen, ei vastannut kysymyksiin eikä osannut kiteyttää ajatuksiaan. Heidi kävi läpi koko materiaalin, laittoi kanssani rakenteen kasaan, kannusti ja tuki. Juttu ei olisi syntynyt ilman häntä", sanoo toimittaja **Elisa Miinin**.

Lifestylen tuntija. Ennen Kotivinkkiä Heidi Kalmari on työskennellyt Divaanissa, Me Naisissa, Mondossa ja Muodossa.

Myös napakkuudesta, luotettavuudesta ja rauhallisuudesta kiitetty Kalmari itse sanoo, että ongelmatilanteissa hänen tehtävänsä on nähdä toimittajan paineen yli, ettei hätä ole tämän näköinen. Jutun teon lähtökohta on aina se, että hyvin suunniteltu ja ajateltu on oikeastaan tehty. Kalmari haluaa viimeiseen asti välttää tilannetta, että toimittaja on yksin tehnyt tekstin, jota päällikkö ryhtyy uusimaan.

Silti hänestä sanotaan, ettei hän määrää kirjoittajiaan eikä pakota juttua omaan muottiinsa vaan enemmän tuuppii kirjoittajaa oikeaan suuntaan.

LEHTI- JA JUTTUKOHTAISEN työn ohella Kalmari kuljettaa pidempiä tavoitteita. Hän haluaa auttaa toimittajia kirjoittamaan entistä tunteikkaampia juttuja ja pitää huolta siitä, että hauskuus, rentous ja koskettavuus vuorottelevat lehdessä.

”Heidi ei tartu lillukanvarsiin tai pingota turhasta mutta haluaa, että juttujen näkökulmat ovat priimaa. Olen kehittynyt kirjoittajana aivan valtavasti niiden parin vuoden aikana, jotka olen saanut olla Heidin siipien suojassa”, sanoo toimittussihteeri **Anni Peltola**.

Koska lehden nykyinen tiimi on työskennellyt yhdessä pitkään, kirjoittajien auttaminen on Kalma-

Tytti Kontula

Päätoimittaja, Glorian Koti ja Suuri Käsityö

”Hän kannustaa, luottaa ja kuuntelee. Hän tietää, mitä on riittävä laatu, ja miten antaa kielteistäkin palautetta. Hän huolehtii, että kaikilla on mahdollisuus tehdä elämässään muutakin kuin töitä.”

Raisa Korkki

Uutistoimituksen päällikkö, Turun Sanomat

”Hän pitää tiukasti uutiskriteereistä kiinni, mutta näkee myös ihmiset tarinoiden taustalla. Raisan kanssa pystyy jumppaamaan juttua siten, että siitä tulee journalistisesti paras mahdollinen ja kestävä.”

Ari Korvola

Toimituspäällikkö, Seura

”Corvo johtaa omalla esimerkillään. Hän jaksaa innostua uusista ideoista, ja innostaa siten alaisiaan. Positiivisuus on tarttuvaa. Näiden vuosien aikana en ole koskaan nähnyt Corvon kiukuttelevan.”

Anni Lintula

Päätoimittaja, Demi

”Hän kuuntelee alaisiaan kaikessa ja suhtautuu aina arvostavasti ja rakentavasti, mutta tekee kuitenkin päätökset itse.”

Antero Mukka

Päätoimittaja, Helsingin Sanomat

”Hän muistaa kehua hyvistä työstä ja toisaalta huomauttaa aina, jos HS on lipsunut journalistisista standardeistaan. Hänellä on vahva uutisnälkä ja ymmärrys HS:n journalismin merkityksestä.”

Tapani Pohjala

Uutispäällikkö, MTV

”Usein tarjolla on ollut potentiaalinen katastrofi ja silti lähetyksistä on tullut priimaa. Siitä iso ansio kuuluu ajoituksen hallitsevalle, hötkeylemättömälle ja tiimiinsä luottavalle pomolle.”

Kalle Silfverberg

Kaupunkitoimituksen esimies, Helsingin Sanomat

”Kalle kiteyttää juttuaiheiden kiinnostavimmat pointit, otsikoi timanttisesti, innostuu työstään ja ennen kaikkea innostaa alaisia omalla myönteisellä asenteellaan.”

Anna Simojoki

Vastaava tuottaja, Yle Radio 1

”Hän on loistava esimies, koska hän luottaa, antaa vapauden kokeilla uutta, antaa kannustavaa palautetta, mutta sanoo myös suoraan, jos jotain pitää muuttaa.”

Pasi Toivonen

Tuottaja, Yle Perjantai

”Töihin on mukava tulla, ihmiset tekevät parhaansa ja vähän enemmän. Pasi on ihminen isolla alkukirjaimella, hänellä on suuri sydän ja rohkeutta puolustaa omia ja meidän toimittajien linjauksia.”

Laura Vehkaoja

Vastaava tuottaja, Ylen dokumenttitoimitus

”Pomona hän keskittyy olennaisiin asioihin, pitää yllä journalistista kunniahimoa, luo toimittajille ja tuottajille mahdollisimman hyvät puitteet tehdä hyviä sisältöjä.”

Riikka Venäläinen

Uutis- ja ajankohtaistoiminnan päätoimittaja, Yle

”On motivoivaa, kun tietää pomonsa olevan sekä kova journalisti että hyvä henkilöjohtaja – aina niin ei ole. Toivoisin enemmän Riikkoja tähän maailmaan!”

rille koko ajan helpompaa. Vaikka päävastuu homman sujumisesta ja ihmisten jaksamisesta on päätoimittajalla, myös Kalmari kyselee säännöllisesti kirjoittajien vaikutelmia töistä. Itse hän on *Kotivikin* vuosinaan opetellut eniten sitä, miten antaa itsestään naistenlehden tunnepitoisen sisällön luomiseen paljon mutta ei kuitenkaan niin paljon, että on itsekin vereslihalla.

”Tietenkin esimieskin saa olla inhimillinen, mutta se on kuitenkin hän, jonka rooli on olla kannustaja ja tsemppaaja.”

KALMARI EI JUURI briiffaa lehden omia toimittajia kirjallisesti vaan puhumalla juttujen sisällöstä ja tavoitteista heidän kanssaan moneen kertaan. Juttelemisesta tulee juttuun hyvä energia, ja kasvokkain pystyy olemaan aidommin kannustava kuin meilissä. Puhuminen auttaa kirjoittajaa ajat-

telemaan, jolloin jutusta tulee parempi kuin silloin, jos sen 'vain kirjoittaa'.

Kalmari ei ole toistaiseksi käynyt muodollisia esimieskoulutuksia. Ennakoivan editointityylin hän oppi vuosia sitten Image Kustannuksessa.

Työtapa auttaa tuottamaan harvitaistusta lehden näköisiä juttuja tasaisella tahdilla. Silti Kalmari tietää ja hyväksyy myös sen, että lehdeenteossa tulee aina yllätyksiä. Niiden hallinnassa auttaa rauhallinen luonteenlaatu mutta myös asenne, että aikakauslehden tekeminen on prosessi, jonka ei tarvitse olla valmis kerralla vaan muutoksia voi tehdä painoon saakka.

”Silti tieto siitä, että asioita on suunniteltu ja ennakoitu auttaa jakamaan kirjoittajille tunnetta, että kyllä se onnistunut, kyllä tämä hoituu, kyllä se jaksat, kyllä me pystytään, tehdään yhdessä, nouhätä.” ●

● NINA ERHO

nina.erho@journalistiliitto.fi

KIRJOITAJA ON JOURNALISTIN TOIMITTAJA.

Kehuminen vaatii rohkeutta

Journalisti pyysi vuodenvaihteessa somekanavissaan ja neljästätoista mediatalosta ehdotuksia hyvistä journalistisen työn esimiehistä. Jälkimmäinen oli tuloksellisempi tapa – kun pyynnöt lähtivät, vastauksia tuli vähän aikaa ryöpsähdyksenä.

Vastauksissa uutisvälineiden esimiehiä kehuittiin etenkin rauhallisuudesta ja tilanteenjohtoon osaamisesta, hitaamman journalismin esimiehiä taidosta sparrata ja hyvän meiningin luomisesta. Silti useimmissa perusteluissa toistuivat mediasta ja pomon asemasta riippumatta samantapaiset asiat.

Hyvä journalistisen työn esimies luottaa alaisiinsa ja arvostaa heitä. Hän erottaa olennaisen ja linjaa jämäkästi mutta kuuntelee myös muita. Hän pitää kiinni laadusta, mutta ohjaa kannustaen. Hän huomaa ihmiset yksilöinä, auttaa työssä eikä jätä alaista yksin myrskyssä. Hän on rento mutta huolehtii, että hommat hoituvat. Hän tietää, miten hyvää journalismia tehdään.

Joistakin taloista tuli useita vastauksia, joistakin ei mitään. Joissakin taloissa pyyntö ei välittynyt esimerkiksi pääluottamusmiehen vapaan takia, ja yhden talon toimittajalta kuulin, että ehdotus olisi kyllä ollut, mutta sen tekeminen nimellä tuntui vaikealta. Niin saattoi käydä myös muualla.

Useissa tehdyistäkin ehdotuksista toivottiin, että kehuja nimi pysyy salassa. Helppo selitys pelolle mielistelijäksi leimautumisesta on ”suomalaisuus”, ikävämpi esimerkiksi kateus. Yksi selitys voi olla, että sama esimies on toiselle mannaa, toiselle myrkkyä, ja se tiedetään. Haastateltavat valitsin niistä, joiden takana tuntui olevan alaismäärään nähden paljon tukea ja joille löytyi joustavasti yhtä useampi nimellä kommentoija.

Ilahduttavaa on, että hyviä esimiehiä löytyy paljon ja moni kehtaa heitä myös nostaa. Vaikka hyvä esimiestyö onnistuu joiltain helpommin kuin toisilta, kyse on enimmäkseen taidoista, joissa voi kehittyä, kun haluaa.

Näytetään ja katsotaan mallia.

Avoimin kortein uskonnosta

Horisontti-ohjelmaa tekevä Anna Patronen haluaa pitää uskonkysymykset julkisessa keskustelussa.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • ANNA AUTIO, KUVA

Kun maallisen median toimittaja kirjoittaa uskonnosta, hänellä on usein kiire irtisanoutua sen maailmankuvasta. Se ärsyttää toimittaja **Anna Patrosta**.

”Jokaisen kannattaisi ymmärtää, että itselläkin on värittyneet lasit. Silloin kun tekee juttua ihmisestä, jolla on vakamus, voi suhtautua siihen jollain tavalla rennommin”, Patronen sanoo.

Vaikka Suomessa tehdään paljon asian-
tuntevaa uskontojournalismia, julkipuhe on Patronen mielestä ateistista. Hän itse haluaa pitää uskonkysymykset ”julkisessa tilassa” ja näyttää, miten ihmiset liittävät itsensä suurempiin kertomuksiin.

”Toimittajana haluan rakentaa, en repiä.”

PATRONEN PÄÄTYI uskontojournalismin pariin kristillisen TV7-kanavan kautta. Viime vuonna hän aloitti työt Kirkon tiedostuskeskuksessa. Siellä Patronen tekee **Ville Talolan** kanssa *Horisontti*-ohjelmaa Yle Radio 1:lle.

TV7:ään verrattuna *Horisontti* on ”mainstreamia”. Se tarkastelee uskontoja ja maailmankuvia ulkoapäin. Varsinaisten kris-

tillisten medioiden tehtävä taas on tarjota pohdintapintaa uskossa oleville.

”Lähtökohtaisesti ne liudentuvat enemmän tai vähemmän journalismista hartauspuolelle, mediasta riippuen”, Patronen sanoo.

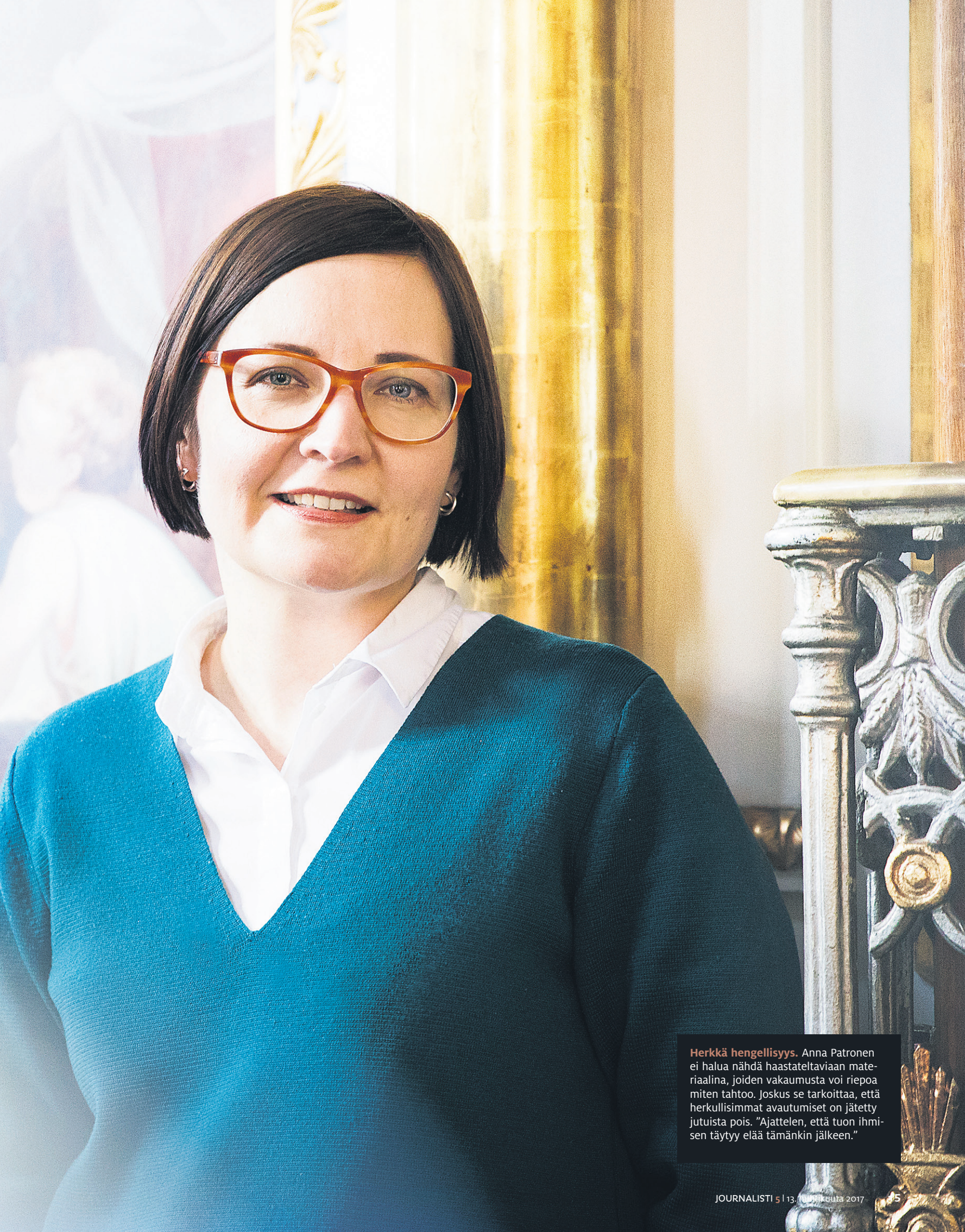
Kirkolta palkkansa saava toimittaja joutuu itsekin toistuvasti pohtimaan omaa kriittisyyttään. Kun *Horisonttia* nauhoitetaan Ylen studiolla, lopputuotteen on oltava journalismia, ei kirkon propagandaa.

Siksi *Horisontin* aiheena voi olla buddhalaisen nunnan tarina, hengellinen väkivalta tai ateismin kasvu. Kirkolle vaikeita kysymyksiä, kuten tasa-arvoista avioliittolakia ja eutanasiaa, pyritään käsittelemään tasapainoisesti.

Vaikka jonkun aiheen tietäisikin suuttuttavan yleisöä, sen ei pidä antaa vaikuttaa, Patronen sanoo.

PATRONEN ON luterilainen. Hän on halunnut opetella puhumaan omasta uskostaan luontevasti. Siinä ei hänen mielestään ole toimittajalle mitään hävettävää.

”Kristus on minulle tärkein, ja uskallan sanoa sen. Pelaan avoimin kortein.” ●

Herkkä hengellisyys. Anna Patronen ei halua nähdä haastateltaviaan materiaalina, joiden vakaumusta voi riepota miten tahtoo. Joskus se tarkoittaa, että herkullisimmat avautumiset on jätetty jutuista pois. "Ajattelen, että tuon ihmisen täytyy elää tämänkin jälkeen."

Tuomarit median avuksi

Helsingin hovioikeuden raportti ehdottaa mediatuomarijärjestelmää, jotta tiedotusvälineiden olisi helpompi ymmärtää tuomioiden sisältöä.

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • ALEKSI POUTANEN, KUVA

Helsingin hovioikeuden maaliskuussa julkistettu laatuhanteraportti *Tuomioistuimet ja media* sisältää kovaa mediakritiikkiä.

”Media kirjoittaa ja etsii uusia tarkoituksellisen provokatiivisesti tai jättää tahallaan selostamatta joitain asian ratkaisuun liittyviä oleellisia seikkoja.”

Käräjäoikeuden ja hovioikeuden tuomareista ja oikeustoimittajista koostuvan työryhmän tekemä raportti kertoo, miten suomalaiset tiedotusvälineet uutisoivat tuomioistuinten päätöksistä.

Työryhmä esittää myös konkreettisia parannusehdotuksia median ja tuomioistuinten yhteistyöhön. Tekstissä opastetaan tuomareita varsin perusteellisesti medialle puhumisen taidossa ja tiedotteiden kirjoittamisessa, samoin uutisiin päässeiden virheiden korjaamisessa.

Raportin varsinainen uutinen on työryhmän ajatus mediatuomarijärjestelmän perustamisesta. Mediatuomarit olisivat oikeudenkäytön ammattilaisia, joiden työkuvaan kuuluisi oikeusjuttujen ja oikeuden ratkaisujen avaaminen medialle, tavoitteenaan virheiden ja väärin tulkintojen vähentäminen.

Muun muassa Ruotsissa ja Espanjassa mediatuomareita jo on.

TYÖRYHMÄÄ JOHTANUT määräaikainen hovioikeudenneuvos **Petra Spring** Helsingin hovioikeudesta sanoo, että tällä hetkellä moni tuomari suorastaan pelkää tiedotusvälineitä.

”Tuomarikunta on perinteisesti ollut epäluuloista mediaa kohtaan.

Rami Mäkinen, puheenjohtaja, Oikeustoimittajat ry

”Kun median edustajat ottavat yhteyttä tuomareihin, kaikki eivät uskalla ottaa kantaa asioihin, koska pelkäävät, että vastauksia käytetään tarkoitushakuisesti väärin”, Spring sanoo.

Spring sanoo itse pitävänsä suomalaisen median juttuja oikeustuomioista keskimäärin luotettavina.

”Mutta moni kollegani näkee, että lehdistö ei ole kiinnostunut kirjoittamaan oikein, vaan myymään lehtiä puolitotuuksilla. Ylipäänsä kiinnostus oikeusjuttuja kohtaan on lisääntynyt. Kun väärä tieto lähtee leviämään mediassa ja

sosiaalisessa mediassa, se on helpposti kuin lumivyöry.”

Spring sanoo, että tiedotusvälineet eivät aina ehdi tai muista lukea syytettä, johon tuomion on tietenkin pohjauduttava – eikä syytettä ole aina kokonaisuudessaan saatavillakaan. Erityisesti seksuaalirikoksista annetaan medialle usein melko yleisluontoinen julkisen seloste.

TUORE ESIMERKKI on 10-vuotiaan tytön törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja törkeästä raiskauksesta syytetyn miehen raiskaussyyteen kaatuminen Pirkanmaan käräjäoikeudessa.

Jälkimmäisen syytteen kaatumista ihmeteltiin mediassa. Tuomio muuttui lainopillisesti käsitettävämmäksi, kun esimerkiksi *Helsingin Sanomat* selitti syyttäjän vedonneen syytteessään raiskauksen määrittelevään ensimmäisen momenttiin, väkivaltaan tai sillä uhkaamiseen.

Tätä ei saatu näytettyä toteen, ja toiseen raiskauksen määrittelevään momenttiin eli henkilön avuttomaan tilaan syyttäjä taas ei ollut vedonnut.

Petra Spring toivoo toimittajien mahdollisuuksien mukaan perehtyvän myös haastehakemuksiin ennen juttujen julkaisemista.

”Olen pyrkinyt omissa istunnois-

sani tuomaan haastehakemuksia luettavaksi, jotta tiedetään, mitä toinen osapuoli on vaatinut. Olemme tuomioissamme sidottuja syyttäjän esiin tuomaa tapahtumien kulkuun. Samoin hovioikeudessa muutoksenhakuvaiheessa se, mistä on valitettu määrittää prosessia ja tuomiota.”

OIKEUSTOIMITTAJAT RY:N puheenjohtaja **Rami Mäkinen** näkee tuomarien ja median kanssakäymisen

Oikeaa tietoa. Petra Springin johtama työryhmä panisi tuomarien mediasuhteet uuteen uskoon.

nimenomaan helpottuneen oman toimittajanuransa kuluessa. Myös Mäkinen kuului raportin laatineeseen työryhmään.

"Tuomarikunta on perinteisesti ollut epäluuloista mediaa ja varsinkin skandaalinmetsästystä kohtaan, ja kyllä tätä vanhaa koulukuntaa tuomaristosta yhä edelleen löytyy", Mäkinen sanoo.

Silti tuomarikunnan suhtautuminen mediaan on Mäkisen mukaan nykyisin avoimempaa kuin

vielä 2000-luvun alussa.

"Epäluuloon on myös syytä. Toimittajien tiedot juridiikasta eivät aina ole ihan huipputasoa. Sanoisin kuitenkin, että toimittajakunnan lainopillinen osaaminen on kaikkiaan parantunut."

Raportin ehdotus on tarkoitettu keskustelunavaukseksi, mutta sekä Spring että Mäkinen toivovat, että Suomeen saataisiin jonkinlainen mediatuomarijärjestelmä.

"Tässähän ei lainsäädäntöä edes

tarvita. Kyse on vain siitä, että resursoidaan joku laittamaan enemmän aikaansa näihin asioihin. Mikään ei tapahdu nopeasti, mutta toivon että tätä pidetään päällikkötasolla esillä", Spring sanoo.

Rami Mäkinen toteaa, että halukkaita tuomareita hommaan tuntuisi olevan.

"Auditoriossa, jossa työmme esiteltiin, oli koolla satakunta hovi-oikeuden tuomaria. 20–30 kättä nousi saman tien ylös, kun yleis-

söltä kysyttiin, ketkä olisivat valmiita ryhtymään tehtävään."

Nykyisin media käyttää vakiintunutta joukkoa oikeusoppineita kommentoimaan tuomioita. Mediatuomarien funktio olisi hiukan toinen. He eivät ottaisi kantaa siihen, onko tuomio oikea vai väärä.

"Siksi oikeustieteen professoreilla tulisi jatkossakin olemaan merkittävä rooli asiantuntijakommentattoreina. Heillä on vapaammat kädet", Mäkinen sanoo. ●

Päätoimittajien JSN-kapina

Ylen johtajat ja Suomen Kuvalehden päätoimittaja kommentoivat langettavia päätöksiä tuoreeltaan. Mutta saako niin tehdä?

ARI LAHDENMÄKI, TEKSTI • MARKUS PYÖRÄLÄ, KUVITUS

Kun Yle 23. maaliskuuta sai JSN:ltä langettavan päätöksen journalistisen päätösvallan luovuttamisesta pääministerin painostuksen alla, toimitusjohtaja **Lauri Kivinen** riensi heti kommentoimaan langettavaa.

”JSN on tehnyt äänestyksen jälkeen tapahtumista tulkinnan, joka ei vastaa meidän käsitystämme tehtyjen julkaisupäätösten perusteista”, Kivinen sanoi Ylen verkkosivulla.

Vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** kommentoi päätöstä laajasti verkkosivun videohaastattelussa. Hän sanoi olevansa oman tuntonsa kanssa sujut ja pyrkineensä tekemään huolellisia, oikeita ratkaisuja.

MUUN MUASSA Helsingin Sanomat mainitsi, että langettavat päätökset on JSN:n perussopimuksen mukaan julkaistava ilman välitöntä kommenttia.

Helmikuussa myös Suomen Kuvalehden päätoimittaja **Ville Pernaa** oli kommentoinut langettavaa, jonka lehti sai siitä, ettei ollut jutusaan tarjonnut Atte Jääskeläiselle mahdollisuutta samanaikaiseen kuulemiseen.

Rikkovatko tällaiset lausunnot JSN:n perussopimukseen kirjattua kommentointikieltoa? Neuvoston puheenjohtaja **Elina Grundström** ei halua antaa suoraa vastausta.

”Neuvosto selvittää, missä järjestyksessä julkaisu ja kommentointi Ylellä tapahtuivat. On saattanut käydä pahimmillaan niin, että päätöstä on kommentoitu ennen kuin se on kokonaisuudessaan julkaistu”, hän sanoo.

JSN pohtii myös, pitäisikö sen määritellä tarkemmin, mitä välitömällä kommentoinnilla tarkoitetaan. Atte Jääskeläisen ja Ville

Pernaan mielestä kielto tarkoittaa vain sitä, että kun päätös sellaisenaan julkaistaan, siihen ei lisätä loppukaneetteja tai muita kommentteja.

JSN:N YLE-RATKAISU kirjoitti mielipiteitä muiltakin päätoimittajilta. Pääministeripuolue keskustan äänenkannattaja *Suomenmaa* vihjaili, että JSN:n ratkaisuun olisivat voineet vaikuttaa puheenjohtaja **Elina Grundströmin** sekä jäsen **Juha Honkosen** tausta vihreitä lähellä olevan *Vihreä Lanka* -lehden päätoimittajina.

JSN sai myös puolustajia. *Maaseudun Tulevaisuuden* pääkirjoituksessa Kivisen kommentteja oudokuttiin.

Lehden päätoimittaja **Jouni Kempainen**, entinen Ylen päällikkötoimittaja, toivoo päätöksistä keskusteltavan niin, että JSN:n arvovalta säilyy.

”Langettavia olisi hyvä kommentoida niin, että JSN:n asema pysyy mahdollisimman vahvana.”

Jouni Kempainen, päätoimittaja, *Maaseudun Tulevaisuus*

”Ymmärrän kyllä päätoimittajien harmistuksen. Mutta langettavia olisi hyvä kommentoida niin, että JSN:n asema pysyy mahdollisimman vahvana. Arvovallan säilyminen on medioiden yhteinen asia”, Kempainen sanoo.

Yhteisestä asiasta puhuu myös **Elina Grundström**.

”Tärkeää on, ettei päätöstä mitätöidä nopeilla kommentteilla, jotka hämmäntävät sitä, mitä oikeasti

päätettiin, tai heikentävät päätöksen arvovaltaa. JSN:n uskottavuus perustuu siihen, että langettava julkaistaan mukisematta.”

Grundström ei halua rajoittaa päätöksistä keskustelemista yleensä vaan vain langettavien julkaisun yhteydessä.

”Journalismin etiikasta ja pelisäännöistä keskusteleminen on minusta päinvastoin hyvä asia”, hän sanoo.

Grundströmin mukaan Suomesa vallitsee useimpiin muihin Euroopan maihin verrattuna korkea journalistinen ammattietiikka.

”Siksi meillä on niin liberaali mediaa koskeva lainsäädäntö ja suuri lehdistönvapaus”, hän sanoo.

JOURNALISTI KYSYI MYÖS Helsingin Sanomien sekä *Aamulehden* vastaavien päätoimittajien mielipidettä itsesääntelyn toimivuudesta.

HS:n Kaius Niemi sekä *Aamulehden Jouko Jokinen* pitivät kumpikin nykyistä järjestelmää hyvänä.

Niemi toivottaa analyttisen keskustelun päätöksistä tervetulleeksi. Hän ei myöskään halua rajata ketään sen ulkopuolelle.

”Vaikka langettava ei tuntuisikaan päätoimittajasta oikealta tai kohtuulliselta, kannattaa punnita tarkoin omaa argumentointiaan. Jos yleisölle tai toimituskunnalle syntyy käsitys siitä, että toimituksen johto ei kunnioita päätöksiä, itsesääntelyn pohja hapertuu nopeasti.”

Jouko Jokinen haluaa erottaa JSN:n työn tukemisen ja yksittäisten päätösten arvostelun. ”Vähättely ja päätösten arvostelu ovat eri asioita. Arvostelu ei ole vähättelyä – mieluummin päinvastoin”, Jokinen sanoo.

”Olisi kummallista, jos sananvapautta puolustavat JSN ja lehdistö eivät keskustelisi JSN:n päätöksistä ja sen työstä.”

Myös Atte Jääskeläinen kannustaa päätösten pohdintaan.

”Minusta avoimen yhteiskunnan ja JSN:n edistämisen sananvapauden ihanteisiin kuuluu, että keskustelu on hyväksi. Hyvin perustellut päätökset kestävät julkisen keskustelun.”

JSN:N PERUSSOPIMUSTA MUUTETTIIN taannoin niin, että langettavasta päätöksestä on tehtävä radioon ja televisioon uutinen ”normaalein uutiskriteerein”. Muutos oli Jääskeläisestä oikea.

”Se suurentaa päätösten merkitystä ja parhaimmillaan lisää niiden arvostusta.”

Jääskeläisen mukaan normaaleihin uutiskriteereihin kuuluu myös päätösten kommentointi. Niin ajattelee myös Ville Pernaa.

”Kun langettava päätös tuli, JSN piti infon ja me seurasimme sen. JSN siis kommentoi itsekin ratkaisuaan erillisessä tilaisuudessa. Julkaisimme jutun, jossa käytettiin aineistona JSN:n puheenjohtajan arvioita päätöksen perusteluista. Oli luontevaa, että päätöstä voi kommentoida kyseisen välineen edustaja eli minä”, Pernaa sanoo.

Elina Grundströmiä Jääskeläisen ja Pernaan perustelu kummekuttaa.

”Jos tällamöisiä tulkintoja on ruvettu tekemään, niin on todella syytä tarkentaa ohjetta”, Grundström sanoo.

KOMMENTEISTA HUOLIMATTA Yle suhtautuu Jääskeläisen mukaan nöyrästi JSN:n päätöksiin.

”Tästä asiasta käydystä keskustelusta on seurannut hyviä asioita”, Jääskeläinen sanoo. Radion *Ajanta*-ohjelmassa on alettu viikoittain keskustella Ylen journalismista. Lisäksi keväällä ja syksyllä TV 1:ssä järjestetään teemaillat Ylen toiminnasta ja sananvapaudesta. ●

Keskustelufoorumi puuttuu

Julkisen sanan neuvoston päätökset herättävät voimakkaita tunteita. Mikä olisi paras paikka päätösten ruotimiselle?

ANNA-SOFIA NIEMINEN JA MANU MARTTINEN, TEKSTI • KAI SINERVO, KUVA

Aamulehti sai viime syyskuussa langettavan päätöksen jutusta, jossa toimittaja lähti etsimään yhdessä kuvaajan kanssa "Sortavalan ruminta huoraa". Julkisen sanan neuvosto katsoi päätöksessään, että tunnistettavissa olevat lapset yhdistyivät jutussa maksulliseen seksiin, ja tällä voi olla heille erityisen haitallisia seurauksia.

Päätös harmitti jutun kirjoittajaa **Matti Kuusela** ja **Aamulehden** vastaavaa päätoimittajaa **Jouko Jokista**, joka kritisoi päätöstä voimakkaasti Facebook-seinällään.

– Henkilökohtaisesti olen myös loukkaantunut Matti Kuuselan puolesta. Hän on suomalaisista journalistista ylivoimaisesti paras kuvaamaan lasten maailmaa ja ajattelua. Siitä on valtavasti näyttöä. Nyt JSN:n päätös saa hänet näyttämään limaiselta sedältä, joka tekee herttaisista venäläisistä pikutyöistä huoria. Myös helsinkiläisessä mediakuplassa kannattaisi lukea Matti Kuuselan journalismia hieman laajemmin. –"

JSN-PÄÄTÖSTEN JULKINEN kritisoiminen on yleistynyt viime aikoina. Jouko Jokinen julkaisi kritiikkinsä vain omalla Facebook-seinällään, mutta *Suomen Kuvalehden* päätoimittaja **Ville Pernaa** arvioi langettavaa päätöstä oman lehtensä haastattelussa samana päivänä kuin JSN antoi langettavan päätöksensä.

Ylen **Atte Jääskeläinen** puolestaan kommentoi JSN:n 23. maaliskuuta antamaa päätöstä vain hetken julkistuksen jälkeen.

Viime kesänä eläkkeelle jäänyt JSN:n pitkäaikainen pääsihteeri **Ilkka Vanttinen** sanoo, että tällaiset ulostulot ovat viime aikoihin asti olleet äärimmäisen harvinaisia.

"Joskus on tullut puheluita loppuillasta tai alkuyöstä, ja päätöi-

mittaja on voinut haukkua valmistelevalle sihteerin pienessä sievässä. Nekin ovat hirveän harvinaisia, pari kertaa tullut", Vanttinen kertoo ajastaan JSN:ssä.

Vanttinen huomauttaa, että JSN:n päätöksiä ei saa kommentoida samassa yhteydessä, kun tiedotusvälineet julkaisevat ne. Jälkeenpäin niitä toki voi kommentoida, ja hänestä olisi suotavaa, että kommentteja tulisi enemmänkin. Vanttinen arvelee, että yksi syy vähäiseen arvosteluun on JSN:n nauttima arvovalta.

JSN:N PUHEENJOHTAJA Elina Grundström toivoo, että keskustelua käy-

täisiin tiedotusvälineissä. Toisin kuin sosiaalisessa mediassa, niissä noudatetaan *Journalistin ohjeita*. Silloin esimerkiksi JSN:n päätökseen liittyvään väärään käsitykseen voi pyytää oikaisua, joka tavoittaa saman lukijakunnan ja joka liimataan verkossa leviävään juttuun.

"Jos somessa on jotain vastineoikeuden antavaa tai oikaistavaa, sille on mahdotonta tehdä mitään, kun se lähtee jakoina kymmenittäin ja sadoittain ympäri maailmaa."

Grundströmin mielestä journalismin etiikasta ja JSN:stä keskustellaan valtavasti, mutta keskustelu on hajaantunut lukuisiin erillisiin

keskusteluketjuihin.

JSN järjestää jonkin verran keskustelutilaisuuksia, joissa käsitellään ajankohtaisia aiheita. Lisäksi Grundström on kiertänyt puhumassa erilaisissa alan sisäisissä tilaisuuksissa. JSN on myös hiljattain perustanut Facebook-sivun, mutta se on lähinnä päätösten jakamista varten.

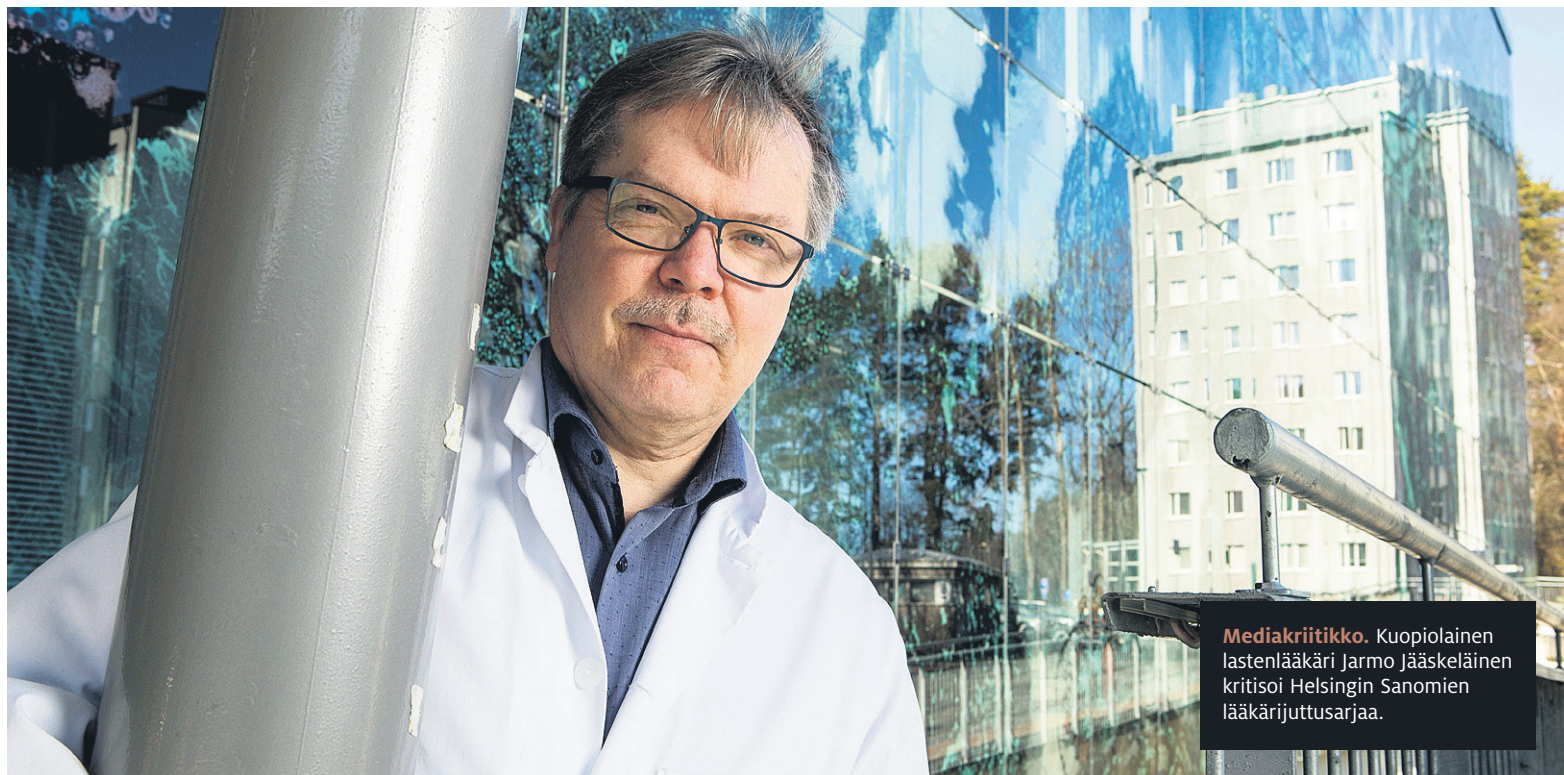
Grundström ei pidä JSN:ää oikeana tahona perustamaan laajempaa keskustelualustaa.

"Mielestäni keskustelu kuuluu isommille foorumeille." •

MISSÄ JSN:N PÄÄTÖSIÄ KOSKEVAA KESKUSTELUA PITÄISI KÄYDÄ? KERRO EHDOTUKSESI JOURNALISTIN FACEBOOK-SIVUILLA.

Tiedotustilaisuus. Puheenjohtaja Elina Grundström kertoi 23. helmikuuta Suomen Kuvalehden ja Ylen saamista JSN-päätöksistä.

Väärin tutkittu

SALLA NAZARENKO, TEKSTI • PENTTI VÄNSKÄ, KUVA

Helsingin Sanomien lääkärisarja närkästytti lääkärin.

Jarmo Jääskeläinen oli yksi monista lääkäreistä, jotka närkästyivät *Helsingin Sanomien* kolmiosaisesta, runsaasti palstatilaa saaneesta juttusarjasta. Se kertoi lääkärin sidonnaisuuksista ja suhteista lääketeollisuuteen, lääkärin vapaaajallaan tekemistä rikoksista sekä lääkäreiden palkoista ja omaisuuksista.

Lääkärikuntaa sarja ei miellyttänyt. *Lääkärilehti* pyysi HS:n päätoimittajaa perustelevaan sarjan teon. *Helsingin Sanomat* myös julkaisi useita vastineita lääkäreiltä. Jääskeläisen mielestä huomio kiinnittyi sarjassa irrelevantteihin asioihin.

”Sidonnaisuuksista kertova juttu oli ehdottomasti asiallinen. Rikoksista kertova juttu sen sijaan tuntui jo järjettömältä. Kaiken huippu oli kaksi kertaa rattijuopumuksesta tuomittu gynekologi. Palkoista ja palkkioista kertovassa jutussa ei puututtu selkeisiin outouksiin palkkauksessa kuten siihen, että päivystämällä voi tienata kuukausipalkan verran viikonlopussa, tai

että kandi voi saada lääkärin sijaisena paljon suuremman palkan kuin häntä ohjaava lääkäri. Osakekehenomistajat tai yritystoiminnalla rikastuneet eivät kuvaa lääkäreitä ammattikuntana mitenkään”, Jääskeläinen pohtii.

Jääskeläisen muistuttaa, että toimittajat ovat vallankäyttäjiä aivan samalla tavalla kuin lääkärin.

”Virassa toimiva lääkäri käyttää yhteiskunnallista valtaa, mutta niin käyttää toimittajakin. Pitäisin journalistien taustojen ja sidonnaisuuksien avaamista ihan yhtä perusteltuna.”

SARJAN KIRJOITTANEET Tuomo Pietiläinen ja Karla Kempas kertovat idean lähteneen liikkeelle, kun Lääketeollisuus ry julkisti keväällä 2016 lääkärin sidonnaisuudet, mutta teki sen varsin vailla naiseksi.

”Sidonnaisuuksia avattiin, mutta Lääketeollisuuden sivuilta löytyi 33 pdf-tiedostoa maksetuista luento- ja konsulttipalkkioista, ei mitään yhteenvedoa tai lääkärikohtaista jaottelua”, Pietiläinen kertoo.

Lisäksi ilmeni, että vaikka 65 prosenttia lääkäreistä avasi sidonnaisuutensa, maksetusta rahasum-

masta 65 prosenttia jäi selvityksessä pimentoon – suurimpana summana tutkimukseen ja tuotekehitykseen käytetty raha.

Pietiläisen mukaan sote-uudistus on hyvä peruste sille, että lääkärin taustoja tutkitaan.

”Jatkossa, kun ihminen saa valita lääkärinsä, on varmasti perusteltua, että hänellä on tietoa siitä, onko vaikkapa hänen kirurgillaan vakavia ongelmia.”

”Virassa toimiva lääkäri käyttää yhteiskunnallista valtaa, mutta niin käyttää toimittajakin.

Jarmo Jääskeläinen, lastenlääkäri

Lääkärit kyseenalaistivat myös tulotietojen yhteiskunnallisen merkityksen. Pietiläinen ja Kempas muistuttavat, että ammatti nauttii suurta yhteiskunnallista arvostusta, eikä lääkäreillä ole työttömyyttä, toisin kuin useimmilla muilla

ammattiryhmillä.

ANESTESIOLOGIAN ja tehohoidon erikoislääkäri ja mediatutkija **Ulla Ahlmén-Laiho** sanoo, että *Helsingin Sanomilta* loppuivat paukut sarjan ensimmäisen jutun jälkeen.

”Rikoksista kertovan jutun olisi voinut otsikoida ’katsokaa miten vähän rikoksia lääkärin tekevät’.”

Juttusarja ei saanut puhtaita papereita kaikilta journalisteilta. Tiedetoimittajien liiton pääsihteeri **Ulla Järvi** on väitellyt tohtoriksi terveysviestinnästä ja työskenteli pitkään *Lääkärilehdessä*.

”Minusta juttujen lähtökohta haaskahti ummehtuneelta. Tekotapa nojasi stereotyyppisiin asetelmiin ja jäi sellainen olo, että lääkäreiltä odotetaan yli-inhimillistä moraalia ja nöyryyttä, jota ei muilta professioneilta vaadita.”

Lisäksi Järvi piti kokonaisuutta turhan massiivisena.

”Jutuista huomasin, että käytetty aineisto oli todella suuri ja siihen rakastuttiin. Aiheena lääkärin yhteiskunnallinen asema on tärkeä, mutta motiivit eivät tulleet riittävän hyvin esiin.” ●

KIRJOITTAJA ON TOIMITTAJA JA LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU RY:N TOIMINNANJOHTAJA

Smyger inte. Nya serien Superhjälparna får premiär i maj och som vanligt undviks alla former av kommersiella budskap. "Det sitter djupt i ryggraden hos alla som arbetar på Yle", säger Jonathan Granbacka och Sandra Wikstrand.

Får man säga googla i tv?

JOHAN SVENLIN, TEXT • JOHANNES TERVO, FOTO

Ska en reporter kräva att en intervjuperson på gatan tar av sig sin mössa om märket är för tydligt? Ja, åtminstone om det ska kunna sändas i SVT.

Försök börja morgonen med att räkna hur många kommersiella budskap som möter dig under en dag och du når dig hundra innan lunch. Men det finns ändå några reklamfria zoner och dit hör public service-medierna. Eller? Nja, den som regelbundet tittar på tv-program från Yle och SVT kan notera att företagsnamn döljs mer aktivt av medier i Sverige än i Finland.

"Vi tejpar inte systematiskt över varumärken och vi blurrar ytterst sällan delar av bilden, så som man ofta ser att de gjort på SVT. I stället försöker vi noggrant planera kamerateamvinklar och på förhand plocka

bort synliga produktmärken för att undvika varumärken i bild", berättar **Jonathan Granbacka**, programledare på Svenska Yle.

Även om reglerna mot otillbörligt gynnande och produktplacering ligger djupt i ryggraden hos Yle-anställda, finns det situationer där det är svårt att helt undvika exponering av varumärken. I synnerhet i inslag som görs ute bland folk på stan.

"I studion kan vi kontrollera det ganska bra genom att till exempel hålla över råvaror i glasburkar innan vi spelar in ett matlagningsslag. Också språkligt måste vi vara försiktiga. Vi talar om chokladkräm och majsmjöl när vi använder Nutella eller Maizena."

Yles etiska regler omfattar också program som sänds på Yles kanaler, men produceras av utomstående bolag.

"Ja, vi följer Yles regler och försöker undvika varumärken i bild så långt det går, men det är svårt att kontrollera allt. Inbjudna studio-gäster kommer till intervjuer i sina egna kläder och vi kan inte kräva av dem att de byter om", säger **Henrik Lindberg**, vd på Parad Media, som bland annat producerar programmen *Efter Nio* och *Cirkus Familj*.

Redaktionen får regelbundet förfrågningar från tittare om var de kan köpa likadana kläder som programledarna bär i olika sändningar. Förfrågningarna besvaras

Nej, jag har nog aldrig bett någon intervjuperson på stan att byta mössa eller vända jackan ut och in.

Sandra Wikstrand, producent för
barnprogrammet *Hajbo*

som beskrev beslutet som "ett absurt prejudikat som försvårar arbetsvillkoren för TV:s nyhetsredaktioner på ett orimligt sätt".

På Yles redaktioner är det ingen som förväntar sig att reportern ska byta ut intervjupersonens mössa för att kunna göra en intervju.

"Nej, jag har nog aldrig bett någon intervjuperson på stan att byta mössa eller vända jackan ut och in. Men vi är noga med att informera alla våra arbetare, både barn och vuxna, om reglerna och vi har egna märkesfria kläder för alla som syns i rutan", säger **Sandra Wikstrand**, producent för barnprogrammet *Hajbo* på Svenska Yle.

Hon tycker att åtgärderna mot smyg reklam ligger på en rimlig nivå på Yle.

"Det skulle kännas nervöst, åtminstone i början, att arbeta under så stränga regler som gäller på SVT. Och det går ju ändå inte att stänga ute varumärken helt och hållet från tv-rutan." ●

Utdrag ur Yles etiska regler EPI:

"Vi vägrar förmedla reklam eller marknadsföring.

Innehåll publicerat av Yle får inte innehålla reklam eller marknadsföringsinformation. Yle får inte sända reklam i sina radio- eller tv-program, eller i andra innehållstjänster som hör till public service-uppdraget och som publiceras via allmänna kommunikationsnät. Yle producerar inte sponsrade program. Produktplacering och smyg reklam är förbjudna."

i privata mejl. Det kommer också påstötningar från bolag som vill få in sina produkter i rutan, men enligt Lindberg får alla sådana erbjudanden avslag.

"Vår policy är att vi använder produkter med olika varumärken, så brett som möjligt. **Sonjas** och **Mårtens** (**Kailasaari** och **Svartström**, programledarna i *Efter Nio*) kläder väljs ut av en stylist som har samma integritet i de här frågorna som en journalist."

BARA NÅGON ENSTAKA gång har Parad Media blurrat bilden när en logo blivit alltför synlig. Om programmen skulle sändas på SVT skulle de vara så illa tvungna att göra det oftare. Risken att bli anmäld och fälld av Granskningsnämnden (GRN) i Sverige är nämligen mycket större än att Kommunikationsverket i Finland ska reagera på tv-program som sänds i Finland.

"Regelverken för otillbörligt gynnande är i teorin ganska lika varandra i Sverige och Finland, men tolkningen är strängare i Sverige. En skillnad är att vi i Finland har en större tolerans för att det finns varumärken i omgivningen, även om vi i det journalistiska arbetet förhåller oss kritiska till kommersiella intressen", förklarar **Kirsi-Marja Okkonen**, jurist på Yle.

Enligt henne är sportevenemang den mest kontroversiella intervju-miljön.

"Idrottarna kräver ofta att bli intervjuade framför en vägg med sponsorernas logon, annars blir det inga intervjuer. Efter diskussioner har Kommunikationsverket gett grönt ljus för Yle att intervju idrottare framför sponsriväggar inom rimliga proportioner."

Okkonen nämner några få fall där Kommunikationsverket tagit Yle i örat för att programmen inte uppfyllt kraven på kommersiell opartiskhet. Det handlar om *Lotto*

(2013), *Ravisuora*, *Tangomarkkinat* (2014) och *Partiomestarit* (2015) och på Yles webbplats har länkar till sportkanalen Viaplay prickats av Kommunikationsverket.

"Under fjolåret fick Yle inga anmärkningar av Kommunikationsverket, vilket tyder på att de är nöjda med hur vi sköter de här frågorna."

I Sverige är aktiviteten som sagt livligare. Under 2016 prövades 65 anmälningar som på något sätt handlade om otillbörligt gynnande, varav 17 överträdelser fälldes. Av dessa hade 12 sänts i public service-kanaler.

"Antalet anmälningar har ökat under de senaste åren, men nämnden följer samma praxis som förr. Jag ser ingen trend i att nämndens bedömning skulle ha blivit striktare", säger **Helena Söderman**, enhetschef på Myndigheten för press, radio och tv i Sverige. Hon är också den som förbereder GRN:s ärenden.

Hon vill inte spekulera om orsakerna till att anmälningarna har ökat.

"Anmälningarna kommer in från privatpersoner, men det kan förstås finnas företag eller organisationer bakom."

I ETT OMDISKUTERAT fall från slutet av 2016 fälldes SVT Dalarna för otillbörligt gynnande i ett nyhetsinslag. Lokalreportern intervjuade artisten **Måns Zelmerlöw** om dennes förberedelser inför Vasaloppet och Zelmerlöw hade under sitt träningspass på sig en ändamålsenlig mössa, prydd med en logo från ett konferenshotell. Inslaget anmälades till GRN, som gav fällande dom och böter på 50 000 kronor till redaktionen. I motiveringen ansåg GRN att "det borde vara möjligt för SVT att utforma inslaget så att denna exponering undveks".

Bland kritikerna fanns Publicistklubbens ordförande **Björn Häger**,

Om mediernas makt

DAN LOLAX dan.lolax@auimedia.fi SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE. SKRIVER NYHETSBLOGGEN.

I **Allan J. Pakulas** *Alla presidentens man*, en av mina favoritfilmer, spelar **Robert Redford** och **Dustin**

Hoffman *Washington Post*-journalisterna **Bob Woodward** och **Carl Bernstein** som nystar upp Watergateskandalen.

Ett skäl till att den här filmen är så bra har att göra med vad den inte visar. President **Richard Nixon**, som avgick på grund av skandalen, förekommer nästan inte alls i filmen. Han nämns indirekt och syns i en tv-ruta i bakgrunden ibland. Ingenstans förutspås Nixons avgång och i slutet får tittaren veta att så skett genom ett lakoniskt nyhetstelegram.

Det finns en medveten poäng med det här. Filmen är fokuserad på journalisternas arbete, inte på följderna av det. Journalisternas uppgift är att ta fram fakta, inte att diktera konsekvenserna.

JAG BÖRJADE TÄNK på *Alla presidentens man* efter att ha läst **Erkka Railos** kolumn (24.3) i tidningen *Kaleva*. Railo är universitetslektor och specialforskare vid Åbo universitet och har förhållandet mellan medier och politik som ett av sina forskningsområden.

I kolumnen skriver han att mediernas storhetstid som maktfaktor är förbi. Orsaken är att nätet och de sociala medierna

har splittrat massmediernas samlande kraft och dessutom gett politiker möjligheten att nå väljarna direkt utan "gam-melmedias" inblandning.

Ett tecken på att makten gått förlorad är att sedan De grönas utvecklingsminister **Heidi Hautala** avgick i slutet av 2013 har ingen minister tvingats göra det, skriver Railo.

”Jag håller med om att massmediernas roll förändrats drastiskt under de senaste tio åren.

Jag håller med om att massmediernas roll förändrats under de senaste tio åren.

Däremot är jag inte säker på att måttstocken – politikernas avgång – är den bästa möjliga. Den måttstocken implicerar att det här med att få politiker att avgå är ett mål med journalistiken.

JAG TÄNKER SÅ HÄR: Bra journalistik garanterar inte ett demokratiskt samhälle, men chanserna för ett sådant förbättras om journalistiken är sund.

På samma sätt leder inte undermålig journalistik till ett odemokratiskt samhälle, men risken för en sådan samhällsut-

veckling är större om journalistiken sviker.

Det här innebär att nyhetsmedierna är en komponent bland flera i den samhälleliga maktfördelningen (därför uttrycket "tredje statsmakten").

Regeringen, riksdagen, den folkliga vilja som representeras genom partipolitiken och domstolarna är andra komponenter.

Då Hautala avgick interagerade de här komponenterna, exklusive domstolarna, med varandra.

Av bara farten bidrar journalister ibland själva till uppfattningen om att drevets enda syfte är att fälla bytet. Som om de hade auktoriteten att besluta att det som orsakade drevet är skäl nog för makthavaren att avgå.

Ibland är kritiken mot journalisters självuppfattning alltså befogad. Men kritiken är också ett tecken på att granskarrollen är dömd att orsaka motrektioner.

I EN DEMOKRATI är samhällets förtroende maktens kapital. Journalister testar kapitalets värde och granskningen gillas inte av dem som har förtroende för makten.

Därmed är det lätt hänt att maktens försvarare pekar finger och beskyller journalisterna för att enbart vilja en politikernas avgång. Men om så sker är det aldrig bara mediernas förtjänst – eller fel.

ÅLANDSTIDNINGEN FIRAR

Det blev återigen ett starkt år för Ålands Tidnings-Tryckeri Ab som ger ut *Ålandstidningen*. År 2016 gjorde bolaget en vinst på 1,3 miljoner euro före skatt och personalen bjöds på sedvanlig bokslutstårta.

Vd, chefredaktör och ansvarig utgivare **Niklas Lampi** säger att det är tillväxt i både print och digitalt som förklarar det goda resultatet.

"En viktig och drivande faktor är prenumerationsintäkterna som utvecklats positivt", säger han.

År 2016 fick tidningen cirka 100 nya prenumeranter och upplagan är nu knappt 8 400.

För aktieägarna, med **Anders Wiklöf** och **Ben Lundqvist** i spetsen, blir vinstutdelningen 10 euro per aktie. Sammanlagt delas cirka 1,05 miljoner euro ut i vinst.

Återinvesterar ni vinsten – för att trygga goda resultat också i framtiden?

"Vi gör det hela tiden, till exempel i ny digital utveckling. I år lanserar vi en digital presentkortstjänst", säger Niklas Lampi.

Och har ni investerat i personalen? "Där kunde vi alltid vara bättre. Men om det finns egna initiativ är vi uppmuntrade."

I fjol fick de anställda, 48 sammanlagt, var sin Ipad i julklapp. I år kan de inte förvänta sig någon bonus, åtminstone inte i reda pengar. Niklas Lampi säger att frågan inte varit aktuell.

Lina Laurent

ÖT FLYTTADE

Den 1 april flyttade *Österbottens Tidning* (ÖT) från Jakobsparks fastighet till Campus Allegro som ligger intill torget i Jakobstad. Det nya kontoret ligger centralt och chefredaktör **Kenneth Myntti** ser fram emot nya samarbeten.

"Jag hoppas att tidningen ska ta en aktivare roll och erbjuda fler mötesplatser. Campus Allegro har många fina salar där man kan ordna evenemang. Jag tror att ju mer digital journalistiken är, desto mer behov finns det för fysiska möten."

Han har inspirerats av *Dagens Industri* som årligen är medarrangör till ett flertal stora och små evenemang.

Lina Laurent

etiikka

Liian kaunis terroristiksi

MARJA HONKONEN, TEKSTI • BURHAN ÖZBILICI, AP, KUVA

Visuaalisesti miellyttävä kuva voi pelata karmean teon tavoitteiden pussiin. Pitäisikö se jättää julkaisematta?

Kaksi terroristia kuolemansa hetkellä, ja kaksi aivan erilaista kuvaa: Toisessa, sutuisessa, makaa paareilla mies vaatteet revittyinä. Toisessa, terävässä, seisoo uhmakas, mustapukuinen asemies käsi ojossa.

Jälkimmäinen kuva hätkähdyttää enemmän.

”On hölmö ajatus, että kuva olisi vaarallisempi kuin teksti.

Janne Seppänen, professori, Tampereen yliopisto

Lontoossa maaliskuussa tapahtuneen terrori-iskun kuvasto on sitä, johon olemme tottuneet. Uutistomisto AP:n kuvaajan **Burhan Özbilicin** kuva Venäjän Turkin-suurlähettilään salamurhasta viime joulukuulta sen sijaan tuntuu epätodelliselta. Saako karmea teko olla kaunis?

ÖZBILICIN OTOS syntyi poikkeuksellisissa olosuhteissa. Özbilici poikesi kotimatallaan Ankarassa taidenäyttelyn avajaisiin. Kokenut kriisialuekuvaaja päätyi todista-

maan salamurhaa uransa aikana jo toistamiseen.

Kuva on teknisesti laadukas, ja iskun tekijä on pukeutunut kalliin oloiseen pukuun ja solmiooon. Tampereen yliopiston tiedotusopin professorin **Janne Seppäsen** mukaan kuvan sisällöt ja muodot lainaavat muodin ja populaarikulttuurin kuvastosta.

”Kuva liukuu kohti mainoskuvan estetiikkaa, alueelle joka ei liity terrorismiin”, Seppänen sanoo.

Seppäsen mukaan tästä syntyy eettinen pulma, jota myös World Press Photon raati joutui vuoden alussa pohtimaan palkitessaan Özbilicin kuvan vuoden parhaana.

Raadin puheenjohtajan **Stuart Franklinin** mielestä palkitsemisen oli väärä viesti niille, jotka pohtivat vastaavia tekoja. *Guardianin* julkaisemassa kirjoituksessaan Franklin vertasi kuvaa mestauskuviin.

Hän kuitenkin hävisi äänestyksen täpärästi.

Seppänen ruoti Özbilicin kuvan voittoa *Mediayhteiskunta*-blogissa. Hän olisi äänestänyt toisin kuin Franklin, koska pitää kuvajournalismin yhtenä tehtävänä horjuttaa totuttuja esittämisen tapoja.

Seppänen ei näe, että visuaalinen mielihyvä automaattisesti silottelee terrorismia. Sen julkaiseminen kyllä noudattaa terrorismin logiikkaa kasvattamalla iskun saamaa julkisuutta.

SUOMESSA ÖZBILICIN palkittu kuva ei levinnyt laajalti ennen sen voittoa.

Ikuistettu murha. Turkkilainen mellakkapoliisi Mevlüt Mert Altıntaş ampui Turkin Venäjän-suurlähettilään Andrei Karlovin taidenäyttelyn avajaisissa Ankarassa 19. joulukuuta 2016.

Osasyynä sille oli, ettei kuva ollut STT:n ”perusvalikoimassa”, jossa yhteistyökumppanina on AFP.

Kuvatoimituksen päällikkö **Panu Tuunala** kertoo, että Özbilicin kuva kuitenkin oli yksittäismyynnissä. Muutamalla suomalaismedialla on myös käytössään AP:n koko kuvafeedi.

Iskun uutisoinnissa kuvaa käyttivät ainakin *Aamulehti*, MTV ja *Ilta-lehti*.

Tuunalan mukaan STT luottaa pitkälti ulkomaisten kuvatoimistojen harkintaan.

”Hankalissa tapauksissa varoitamme asiasta saatesanoin ’STT ei tässä vaiheessa julkaise kuvaa epäillystä’ tai ’Raakaa kuvamateriaalia’”, Tuunala kertoo.

Vain harvinaisissa yksittäistapauksissa kuvia ei laiteta asiakkaille edes tarjolle. Julkaisupäätöksiä STT:llä tehdään harvoin. Silloin niihin liittyy ”normaali eettinen harkinta”, Tuunala sanoo.

JOURNALISTIN OHJEET eivät suoraan ota kantaa siihen, millä tavoin terrorismia saa esittää. Kuvaa koskevat samat ohjeet kuin tekstiäkin. Janne Seppänen ei pidä tarpeellisena sitä, että kuvaa säädeltäisiin tarkemmin, vaikka siihen liittyykin osin erilaista problematiikkaa kuin tekstiin.

”On hölmö ajatus, että kuva olisi vaarallisempi kuin teksti.”

Journalistin ohjeessa 28 todetaan, että muun muassa kuolemantapauksista ja rikosten uhreista uutisoitaessa on aina noudatettava hienotunteisuutta.

Se, millä tavoin ohje koskee myös tekijää – turkkilaista asemiestä tai paareilla makaavaa britterroristia, on kokonaan toinen kysymys. ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

Sittenkin kyllä. Wilhelm Kvist tutustui toimittajan työhön jo nuorena radiotoimittaja-enonsa studiolla. Opiskelualaksi valikoitui kuitenkin musiikki. ”Silloin mietin, että minusta tulee muusikko tai toimittaja mutta ei musiikkitoimittaja. Niiden puheissa ei tuntunut olevan paljon järkeä.”

WILHELM KVIST, 32

● Musiikkitoimittaja Hufvudstadsbladetissa vuodesta 2010. Vastaa käytännössä kaikista lehden musiikkiaiheista jutuista.

● Hbl:n avustaja vuosina 2005–2010.

● Valmistunut musiikin maisteriksi Sibelius-Akatemiasta 2011. Pääaineena musiikin teoria.

● Hbl:n toimitusosaston puheenjohtaja vuodesta 2015.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

SONJA SAARIKOSKEN VALINTA

Suomen Kuvalehden toimittaja **Sonja Saarikoski** valitsi esiteltäväksi Hufvudstadsbladetin musiikkitoimittajan **Wilhelm Kvistin** kritiikit:

”Olen kasvanut muusikkoperheessä, joten lehtikritiikki ei ole ollut se helpoin aihe. Silti olen tehnyt sitä itsekin. Ymmärrän kritiikin tarpeellisuuden, kun se tehdään pyrkimyksestä ymmärtää ja avata. Tällainen kritiikko on Hbl:n Kvist.

Hän ei kumartele ketään mutta ei myöskään lyttää. Hän kertoo näkemyksensä perustellusti ja kritiikin subjektiivisuudesta sopivasti muistuttaen.

Kvist osaa tuoda esiin klassisen musiikin sisäiset eriarvoisuudet rakenteet. Hän on paitsi kritiikko myös analyttinen journalisti, joka nostaa verrattain pienen alan tärkeät kysymykset esiin.”

Enemmän kuin arvioita

NINA ERHO, TEKSTI • LIISA TAKALA, KUVA

”Ennen vanhaan kritiikot kommentoivat teoksia ensimmäisinä. Nykyään on heti tykkäykset somessa ja hehkutus, että jumankeikka kun oli fantastista loihtimista tänään. Minusta on vapauttavaakin, että some hoitaa tunteilun ja puffailun”, sanoo Hufvudstadsbladetin musiikkitoimittaja **Wilhelm Kvist**.

”Kriittikkona etsin ja esittelen tarjonnan huippukohtia, autan yleisöä löytämään uutta ja asettamaan asiat kontekstiinsa. Toisaalta sen ymmärtäminen, mikä on huippua, vaatii paljon jalkatyötä etenkin nyt, kun konserttitarjonta pirstaloituu ja kasvaa. Tarvitaan paljon aikaa, ja siitä on tyypillisesti pulaa.

Aiemmin kritiikkejä tehtiin ’joka tapauksessa’. Nykyään joka jutun pitää seistä omilla jaloillaan, ja esiin nostetaan tietoisemmin uutta ja poikkeuksellista. Silloin jotain ’kaunista mutta tavanomaista’ saattaa jäädä huomiotta, mutta onko siihen pureutuminen juuri journalismin tehtävä? Haluan, että jutuissani on sisältöä ja että ne tavoittavat mahdollisimman paljon lukijoita.

Kritiikissäkin on klikkihittijä, ja ne voivat tuoda uusia lukijoita. On hyvä kysymys, voisiko kritiikkiä olla ilman lehden uskollisia lukijoita. Tuskin. Itselleni kritiikki on journalismia journalismin joukossa ja osa lehden uskottavuutta. Kun teen työni hyvin ja mietin, miksi olen jotain mieltä, juttu antaa muillekin ajattelemisen aihetta.

Kun tekee kritiikkejä pitkään, näkee samoja teoksia yhä uudestaan. Joskus mietin, olisiko helpompi pysyä tuoreena ja haltioitua, jos kävisin harvemmin konserteissa. Silti olen mieluummin kartalla kokonaisuudesta, mikä on myös haastattelujen tärkeä pohja. Urallani on ollut räväköitä, kyynisiä ja teoksia esitteleviä vaiheita. Ilkeäkin osaan olla, mutta se ei saa olla itsetarkoituksellista.

Nykyään haluan yhä vähemmän kertoa, soitettiinko konsertissa falskisti vai puhtaasti. Enemmän haluan ymmärtää, miten kokonaisuus toimii. Se vaatii taiteen rahoituksen, eri taiteenlajien aseman ja instituutioiden tarkastelua. Silloin kritiikki ei ole vain tekstilaji vaan asenne ja tapa tehdä työtä.”

Havainnollinen käänösopas

MARJA HONKONEN, TEKSTI

”Joskus kirjailijan ajatusten välittäminen lukijoille vaatii kääntäjältä tämän varpaiden tallomista.” Niin kirjoittaa tieto- ja kaunokirjallisuuden kääntäjä **Natasha Vilokkinen** maaliskuussa ilmestyneessä kirjassaan *Tiedontuojat*. Se on tietokirjan suomentajan opas, joka listaa joukon käännöstyön vaatimuksia suurista pieniin: tiedonhankinnasta ja kirjoittajan virheiden bongamisesta lause- ja sanatason viilaukseen. Vilokkinen avaa käännösprosessia havainnollisesti.

Oppaassa painotetaan luettavuutta ja tekstin sujuvuutta. Niitä avataan kiitettävän käytännöllisin esimerkein, joista on hyötyä tavallisellekin tekstin tekijälle. *Tiedontuojat* soveltuu hakuteokseksi, joka tarjoaa käytännön ohjeita niinkin pieniin yksityiskohtiin kuin vieraskielisten erisnimien tavuttamiseen.

Jo nopealla lukemisella *Tiedontuojista* löytyy paljon apuja myös siihen, kun omaan juttuun täytyy suomentaa vieraskielistä uutistekstiä tai haastateltavan puhetta. Muutama kohdassa hyvän muistutuksen saavat myös vierassanojen, muotisanojen ja vieraista kielistä lainattujen kielikuvien rakastajat.

NATASHA VILOKKINEN:
TIEDONTUOJAT
VASTAPAINO 2017

Elämme tällä hetkellä aikaa, jossa mitataan erityisesti luottavuuden merkitystä tiedonvälityksessä. Niin kutsuttujen vaihtoehtoisten totuuksien ja tarkoituksellisesti tuotettujen valeuutisten aikana on erinomaista nähdä tuloksia, jotka todistavat suomalaisten säilyttäneen korkean luottamuksensa vastuullisesti ja ammattitaidolla tuotettua suomalaista uutismediaa kohtaan.

Kuluttaja- ja mediamarkkinoinnin johtaja Sirpa Kirjonen Sanomalehtien Liiton tiedotteessa 28. maaliskuuta

Lukijoiden luotto on ansaittu pitkäjänteisellä työllä ja sillä se myös säilytetään. Eilisen uutiset päättyvät vanhan sanonnan mukaan saunan uuniin. Ajatusta mukaellen myös uskottavuus on pystyttävä osoittamaan joka päivä uudelleen, sillä vastuullinen ja

ammattimaisesti tuotettu uutissisältö on noussut tänä päivänä entistä arvokkaammaksi.

Päätoimittaja Mari Pajari
Uutisvuoksesta 29. maaliskuuta

Virheitäkin asiassa on varmasti tehty, mutta vastuullisen median toiminnan yksi peruskivistä on myös omien virheiden myöntäminen ja niistä oppiminen. Sitä on pitänyt tehdä omassa elämässäkin vuosien varrella.

Ylen Journalististen strandardien ja etiikan päällikkö Timo Huovinen
Ylen verkkosivuilla 29. maaliskuuta

Valeuutiset ovat erittäin huolestuttava ilmiö. Helpoin tapa toimia niitä vastaan on seurata medioita, jotka julkaisevat vastineita ja korjauksia.

Luova johtaja Jani Halme
Ruotuväessä 3. huhtikuuta

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Sanat, sarvipäitä

Jösses sentään! Ylen uutisessa puhutaan suvakeista, ja *Vihreä Lanka* otsikoi juttunsa Maassa maan tavalla.

Näin sosiaalisessa mediassa suhistaan sanoista. Muutamat niistä halutaan kaasuttaa kuoliaaksi.

Viimeisin esimerkki on suvakki. Onpa vaadittu, että sitä ei saa esitellä edes sanakirjoissa. Ajatus ilmeisesti on, että sanan ottaminen sanakirjaan on kannanotto sen ilmaisemien halventavien merkitysten puolesta.

Mutta ei ole peilin vika, jos naama on vino. Ei ole sanakirjan vika, jos maailma on mutrulla.

Somen ylikiehuva sanasoppa on mitä mainioin muistutus ilmiöstä, johon viittasin jo viime vuosituohannella termillä luonnollistuminen. Kun uusia sanoja aletaan käyttää laajasti monissa eri yhteyksissä, sanat ja niiden tuottamat merkitykset vähitellen tavallistuvat. Niissä ei enää nähdä mitään erikoista, vaikka olisi syytäkin.

Suvakin lisäksi esimerkiksi sellaiset sanat kuin mamu ja maahanmuuttokriittisyys ovat levinneet rasisistisista vihahautomoihin laajempaan käyttöön monenlaisiin julkisiin yhteyksiin, neutraaleina pidettyihin uutisteksteihin. Samoin on käynyt puheille maan tavasta ja Suomesta maailman sosiaalitoimistona. Luonnollistunut on myös tapa viitata turvapaikanhakijoihin tulva-metaforilla.

Suvakin ja mamun kaltaisilla sanoilla lietsottiin alkujaan vihaa, epäluuloa ja pelkoja keskustelufoorumeilla. Lietsotaan yhä. Kun niitä käytetään muualla, mustavalkoisia ja vastakain asettelevia merkityksiä ei ole helppo ravistaa sanoista irti.

Siksi suvakki-sanat käyttäminen journalistisissa teksteissä on erittäin ongelmallista, vaikka sanaa käytettäisiin niinkin, että sen merkityksiä pyrittäisiin uudistamaan. Sanat on kaikki sarvipäitä, sanoi entinen kielentutkija.

uusiin tehtäviin

KUKA?

Antonia Berg, 40, aloittaa MTV Uutisten politiikan ja talouden erikoistoimittajana 22. toukokuuta. Siihen saakka hän työskentelee politiikan toimittajana Svenska Ylessä. Berg aloitti Svenska Ylessä 2001 ja politiikan toimittajana 2007. Koulutukseltaan hän on filosofian maisteri. Berg on Journalistiliiton valtuuston jäsen.

Tuttuun porukkaan

Miksi siirryt pitkältä Yle-uralta Maikkariin?

Maikkarilla oli auki politiikan toimittajan paikka, jota sikäläiset kollegat kehottivat hakemaan sanoen, että sopisin joukkoon ja olisin siinä hyvä. Kun selvitin työnkuva ja työehtoja, sain tarjouksen, jota en voinut vastustaa.

Olitko lähtökohtaisesti ajatellut hakea uutta työtä?

En ollut, mutta tiesin kyllä, että Maikkarissakin on hyvä porukka. Poliitiikan toimittajat tuntevat toisensa hyvin, koska vietämme paljon aikaa yhdessä eri ovien takana. Hain Maikkariin ennen kuin tiesin Svenska Ylen yt-neuvotteluista, mutta totta kai on hyvä, että lähdoni pelastaa jonkun toisen pään.

Miten journalismin tekeminen suomeksi eroaa ruotsiksi tekemisestä?

En usko, että journalismin tekemisessä on eroa, mutta suomeksi tehdessä esimerkiksi eduskunnan puheen- vuoroja ei tarvitse tekstittää. Itseltäni suomeksi tekeminen tulee vaatimaan keskitymistä, koska olen aina työskennellyt ruotsiksi.

Muutoinhan työ on samaa, jota olen tehnyt jo kymmenen vuotta.

Eroaako suomen- ja ruotsinkielisen median journalistien kulttuuri toisistaan?

Ylessä eroaa. Luulen, että Maikkari muistuttaa enemmän Svenska Yleä, jossa on matala hierarkia. Täällä on päivän aiheiden lisäksi pystynyt toteuttamaan hyvin omia ideoitaan.

”Sain tarjouksen, jota en voinut vastustaa.”

Miten journalistien huomion kohteet eroavat?

Ruotsinkielisellä puolella ollaan kiinnostuneempia ruotsinkielisten asemasta ja suomenruotsalaisiin liittyvistä asioista. Täällä tehdään enemmän ”human interestiä”, ja haastateltaviksi toivotaan sellaisia, jotka puhuvat ruotsia.

Millaiset välit toimittajilla ja poliitikoilla on Suomessa?

Ihan asialliset ja avoimet.

Esimerkiksi eduskuntaan akkreditoituneet toimittajat saavat liikkua siellä vapaasti ja voivat lähestyä poliitikkoja. Viime aikoina esiin on tullut vaikutusyrityksiä toimittajiin, mutta en ole itse kokenut sellaista.

Mikä on tärkein asia, joka politiikan toimittajan pitää osata?

Selittää vaikeitakin asioita niin, että ihmiset ymmärtävät. Osata kysyä selkeästi, jotta poliitikot joutuvat vastamaan selkeästi.

Voisivatko politiikan toimittajat tehdä jotain paremmin?

Ainahan voi tehdä parempia juttuja ja olla kriittisempi. Toisaalta olosuhteet rajoittavat, kuten silloin, kun eduskunnassa 20 toimittajaa yrittää saada vastauksen poliitikolta, jolla on pari minuuttia aikaa.

Mitä teet vapaa-ajalla?

Minulla on 3- ja 5-vuotiaat lapset. Harrastuksia ovat oma hevonen ja crossnature, jossa jumpataan ulkona ympäri vuoden käyttäen vastuksena omaa kehoa ja kaikkea, mitä luonnosta löytyy.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUU

Painii KGB:n kanssa

Varokaa värväysyrityksiä, neuvoi Suojelupoliisi taas äsken. Se on oikeassa.

Olen pitänyt yllä presidentti **Kekkosen** saunadiplomatiaa jo vuosikymmeniä: Kutsun kumppaneitani saunaan meille. Minulla on klassinen kertalämmitteinen sauna, makkarat ja hyvät viinat.

Kauan sitten meillä oli Neuvostoliiton uutistoimisto APN:n johto illan vietossa. Porukan kakkosjohtaja oli KGB:n veikkosia. Ykkösmies oli kuuluisa **Leonid Laakso**, **Aatos Erkonkin** suosikki. Paikalla oli myös setäni.

Vastoimme Leonidin kanssa rauhassa, kun KGB-kaveri ja setäni vetäytyivät pihalle. Mekin Leonidin kanssa laskeuduimme saunan rapuille. Pihakaivolla oli upea näky. APN:n tiedustelujohtaja ja setäni painivat siellä alastomina. Se oli siistiä sylipainia – ei lyöntejä. Veri ei vuotanut!

Huohottaen he selvittivät keskustelevalansa Mainilan laukauksista. Noin asiat selviävät.

Sama toistui Neuvostoliiton hajottua. Vanhempi setäni lölyytteli lauteilla venäläisystäväni kanssa. Hänen taustallaan on KGB-korkeakoulu. Siis asiantuntija.

Venäläiseni kertoi äkkiä sedälleni, että hän asioi kohta Stockmannilla – hän tulee panssarivaunun kanssa. Vaan etpäs tule, vastasi setäni. Tulen sinua vastaa Viipuriin sinгон kanssa. Ja taas tavattiin diplomatiaa pihakaivolla.

Myöhemmin nautimme silliaamiaisen ja uudet juomat. Maljat kohosivat.

Värväys ei onnistunut, kotiin tuli pistevoittoja. Noista öistä puhutaan yhä Moskovassa. Semmoisia setiä minulla. Supo tietää, että venäläiset ovat yrittäneet vaikuttaa aina. Ei sitä pelätä pidä. Suomalainen osaa pitää pintansa.

Heikki Haapavaara

KIRJOITTAJA ON KAUPPALEHDEN REPORTTERI.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön kevään apurahat

JOKES-APURAHAT

Säätiö jakaa yhden tai useampia 20 293 euron suuruisia Jokes-apurahoja ammatissa toimivien journalistien tutkimustyöhön tai muuhun koko media-alaa hyödyttävään huolellisesti perusteltuun tarkoitukseen.

TYÖSKENTELYAPURAHAT

Työskentelyapurahoilla halutaan antaa mahdollisuus tutkivaan työhön, omaan erikoisalaan syventymiseen tai taustatyöhön. Näihin tarkoituksiin jaetaan enintään viisitoista 5 000 euron apurahaa.

JOKES-NOVA

Journalisteille tai journalistien työryhmille jaetaan enintään kaksi 20 000 euron Jokes-Nova-apurahaa uusien journalististen sisältöjen ja julkaisumuotojen kehittämiseen.

OPISKELIJASTIPENDIT

Säätiö jakaa 900 euron stipendejä opiskelijoille opinnäytetyön tekemiseen.

JYRKI A. JUUTIN MUISTOSTIPENDIT

Muistostipendit on tarkoitettu ammattiyhdistystoiminnassa tarvittavien edunvalvontavalmiuksien kehittämiseen.

APURAHOJA AMMATILLISILLE KURSSEILLE

Tarinallisuuspaja

20. – 23.9. 2017 Kartanokylpylä Kaisankoti, Espoo
Kurssi on tarkoitettu aikakauslehdissä, sanomalehdissä ja paikallislehdissä työskenteleville toimittajille, jotka ovat kiinnostuneet syventämään tarinankerronnan tekniikoitaan. Kurssi antaa käytännön työkaluja ja innostusta tarinallisten juttujen työstämiseen. Keskiössä on tarina ja sen rakentaminen. Kurssille valitaan 12 journalistia.

Mobiilivideokurssi

13. – 14.9.2017 Tekniskan salit, Helsinki
Jokesin kahden päivän intensiivikurssin aikana opitaan kuvaamaan, äänittämään ja editoimaan journalistisia uutisvideoita älypuhelimella sekä tekemään koukuttavaa videosisältöä sosiaaliseen mediaan. Kurssille valitaan 12 journalistia.

Uudet juttutyypit journalistin työssä

11. – 12. ja 13.9 sekä 31.10. 2017 Hotelli Arthur, Helsinki
Kurssilla opiskellaan vuorovaikutteisuuden ja pelillisyyden rakentamista, tiedon visualisointia, joukkoistamista ja ratkaisukeskeistä journalismia sekä kehitetään uusia juttutyppejä. Kurssille valitaan 12 journalistia.

Lisätietoa apurahoista, kurssien sisällöistä sekä hakuohjeet: www.jokes-saatio.fi

Apurahoja haetaan säätiön sähköisen apurahajärjestelmän kautta osoitteessa www.aspicore-asp.net/jokes/. Huomaa, että haettavana ovat vain ilmoituksessa mainitut apurahat. Muut Jokesin apurahat muun muassa täydennyskoulutuksiin, kielikursseihin, kirja- ja näyttelyhankkeisiin, ammatillisiin matkoihin ja täydennyskoulutukseen ovat haettavana syksyllä 2017. Journalistiliiton opiskelijajäsenille myönnetään vain opiskelijastipendejä. Journalistiliittoon kuuluvan apurahanhakijan Kopiosto-valvontavaltakirjan pitää olla annettu Journalistiliitolle.

Hakemus on jätettävä sähköiseen apurahajärjestelmään **19. toukokuuta kello 17** mennessä. Apurahajärjestelmästä tulostettava sitoumus on allekirjoitettava ja postitettava säätiön toimistolle. Sen on oltava perillä viimeistään **26. toukokuuta 2017**.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

050 551 3961 toimisto@jokes-saatio.fi

Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki

PL 252, 00531 Helsinki

kolumni

Kenen sananvapaus?

”Toimittajat eivät käytä työssään sananvapauttaan kansalaisina, vaan työnantajansa sananvapautta”.

Päätoimittajien yhdistys linjasi näin julkilausumassaan helmikuussa. Julkilausuman mukaan se ei liittynyt marraskuussa alkaneeseen Yle-kohuun, vaikka ajallinen yhteys on vahva.

Maaliskuun lopussa Julkisen sanan neuvosto antoi langettavan päätöksen, jonka mukaan Yle oli marraskuussa taipunut pääministeri **Juha Sipilän** (kesk.) painostukseen tätä koskeneessa uutisoinnissa.

Poikkeuksellinen päätös nostatti

JANNE ZAREFF janne.zareff@yle.fi KIRJOITTAJA ON YLEISRADION TOIMITTAJA.

myös poikkeuksellista kritiikkiä neuvostoa kohtaan. Tässä kritiikissä toistui usein Päätoimittajien yhdistyksen näkemys siitä, mistä toimittajien sananvapaudessa on kysymys. Tämä on huolestuttavaa, sillä väite on journalismin omien ihanteiden näkökulmasta kestävä. Toimittaja ei nimittäin käytä työnantajansa sananvapautta, vaan

yleisönsä sananvapautta.

Perustuslaki määrittelee sananvapauden kaksisuuntaisena ilmiönä: jokaisen ihmisen oikeutena lähettää ja ottaa vastaan tietoja. *Journalistin ohjeet* perustuvat ajatukselle jälkimmäisen painottamisesta. Ohjeiden ensimmäisessä pykälässä journalistin määritellään olevan vastuussa ennen kaikkea yleisöl-

leen. Ei siis työnantajalleen, vaan yleisölleen, jolla ”on oikeus saada tietää, mitä yhteiskunnassa tapahtuu”.

Toimittajien tehtävänä yhteiskunnassa ei ole varmistaa työnantajansa äänen kuuluminen, vaan varmistaa yleisönsä tiedonsaanti.

Viime kädessä kysymys on siitä, katsotaanko journalismi ensisijaisesti bisneksen vai demokratian työkaluksi. Jos journalismi on bisnestä, työnantajan oikeudet ovat toimittajan tärkein ohjenuora. Jos taas journalismi katsotaan ensisijaisesti demokratian työkaluksi, yleisön oikeudet ajavat niistä ohi.

Jos journalistit ammattikuntana haluavat säilyttää oikeuden vaatia asemaa demokraattisessa prosessissa, on vaihtoehtoja vain yksi.

Tärkein ohjenuora voi olla vain *Journalistin ohjeisiin* kirjattu yleisön oikeus tietää. Toimittajan sananvapaus on yleisön sananvapautta.

Tavoita media-alan ammattilaiset

Numero	Aineisto	Ilmestymispäivä
6/2017	26.4.	5.5.
7/2017*	16.5.	26.5.
8/2017	7.6.	16.6.
Kesätauko		
9/2017	9.8.	18.8.

* Numeron 7 aineistopäivä on helatorstain takia aikaistettu.

Journalisti on myös verkossa ja sosiaalisessa mediassa.

journalisti.fi

JOURNALISTI
Toimitusalan ammattilehti ilmestyy joka 3. perjantai.

Aina kynä kädessä

Lapualaisen paikallisuutisoinnin sielu, toimittaja **Mirja Mattila** kuoli vakavaan sairauteen 12. maaliskuuta 2017 Lapualla. Hän oli syntynyt 30. huhtikuuta 1946 Lapualla.

Mirja aloitti *Lapuan Sanomissa* 1983 ja tarttui työhön sellaisella palolla, että lehden sivumääriä jouduttiin lisäämään. Hän tuli töihin ensimmäisenä ja lähti viimeisenä. Mirjan näki aina kynä ja lehtiö kädessä, olalla valtava kameralauku myös vapaa-ajalla – jos sattuisi hyvä jutunaihe eteen.

Hän osasi lukea haastattelutavan ajatuksia. Mirjan puoliso oli kerran kuskina, kun lähdeittiin sivukylälle jutuntekoon. Vastassa oli metsien mies, josta ei saanut sanaa irti. Kotimatalla puoliso äimisteli, että tuostako pitää juttu pusertaa. Lehden ilmentyttyä hiljainen mies soitti: ”Osasit kirjoittaa just sen,

mitä mielessäni ajattelin!”

Jäättyään eläkkeelle Mirja kirjoitti *Lapuan Sanomiin* muutaman jutun kuukaudessa. ”Saisko Mirjan”, pyysivät juttuvinkkaajat lehdelta vielä viime syksynä.

Sairaus katkaisi kirjoittamisen. Viimeisiin päiviin Mirja kirjoitti – käsialasta vain ei enää saanut selvää. Juttukeikoillekin teki mieli, ja perhe joutui toppuuttelemaan toimittajaa pysymään levossa.

Tarja Kojola

KIRJOITAJA ON
LAPUAN SANOMIEN PÄÄTOIMITTAJA.

Pulppuava luottamusmies

Satakunnan Kansan uutistoitaja, luottamusmies sekä *Satakunnan Journalistien* pitkäaikainen sihteeri **Juha Aro** kuoli 51-vuotiaana raskaan sairauden murtamana 6. maaliskuuta. Hän oli syntynyt Kokemäellä 14. marraskuuta 1965.

Aro teki monipuolisen uran. Tampereen yliopistossa toimittajatutkinnon suorittanut Aro työskenteli toimittajana *Satakunnan Kansassa*, *Lalissa*, *Savon Sanomissa*, *Hyvin*, *kään Sanomissa* sekä päätoimittajana *Pyhäjärvisuudussa* 1998–2003 ja toimituspäällikkönä *Alasatakunnassa* 2003–2005.

Juhan monipuolinen mediataito ja -tietämys oli pulppuvaa olipa kyse suomenhevosen laukan kuvailusta, lehden taittamisesta, verkkotoimittamisesta tai työehtosopimukseen liittyvistä yksityiskohdista.

Juhan näkemys elämään oli

aurinkoisen darwinistinen. Vaikka hän näki ihmisen syy-päänä maapallomme moneen ongelmaan, ei se estänyt häntä nauttimasta elämästä. Hän oli tarkkasilmäinen luonnon-tarkkailija, joka tunsi eläinten ja kasvien tieteelliset nimet, mutta hankki leopardinkuusi-set tai kultaiset kenkensä Lontoon luottotoimittajalta.

Ystävänä Juha oli älykäs ja huumorintajuinen. Hänellä oli silmää luonnon ihmeille ja maailman kummallisuuksille.

Jukka Pekka Varjonen

KIRJOITAJA ON
JUHA ARON YSTÄVÄ JA KOLLEGA.

Kansan Uutiset

Haemme työtä pelkäämätöntä

KESÄTOIMITTAJAA

1.5. – 31.8. ajaksi tai sopimuksen mukaan.

Arvostamme oma-aloitteisuutta, taitoa kirjoittaa taustoittavia juttuja ja uutisia.

Kesätoimittajamme kirjoittaa sekä viikoittain ilmestyvään *Kansan Uutisten* viikkolehteen että verkkolehteen. Alan kokemus lasketaan eduksi.

Hakemukset voi lähettää päätoimittajalle 20.4. mennessä sirpa.puhakka@kansanuutiset.fi. Otsikkokenttään: ”Kesätoimittaja 2017”

Päätoimittaja vastaa myös kyselyihin 045 7731 3000.

Etelä-Savon Journalistien virkistysäätiön Hurissalon mökit (2 mökkiä Saimaan rannalla) vuokrattavana kaikille Journalistiliiton jäsenille.

Hinnat: eteläsavolaiset journalistit 190 euroa/vko (ma – su), muut 380 euroa/vko, viikot ennen sesonkia (19.6. – 27.8.) ja jälkeen -30%.

Varaukset: 18.4. alkaen seija.k.lipsanen@gmail.com, 040 547 7115

Liity suljettuun Virkistysäätiö-ryhmään Facebookissa. Sieltä löytyy lisätietoja.

Kehityskysymykset haltuun!

➤ Media-alaa opiskeleva tai uraasi aloitteleva toimittaja! Haluatko vaikuttaa siihen, millainen maailma uutisoinnista aukeaa? Haluatko kehittää taitojasi ja kykyjäsi uutisoida kehityskysymyksistä monipuolisesti ja kattavasti?

➤ Vikes ja Kansanvalistusseura tarjoavat aloitteleville toimittajille käytännönläheisen koulutuksen kehityskysymysten uutisoinnista. Saat myös reilusti käytännön vinkkejä siitä, miten luoda kontakteja ja miten myydä juttuja uutispääliköille ja mediataloille.

➤ Kurssi päättyy avoimeen seminaariin siirtolaisuudesta ja mediasta Euroopassa Kampissa 24.5. klo 15.00–17.00.

AIKA: 22.5.–24.5.2017

PAIKKA: Haaga-Helia, Helsinki

MAKSU: Koulutus on maksuton. Pidätämme kuitenkin 50 euron sitoutumismaksun ilmoittautumisen yhteydessä, joka palautetaan koulutuksen päätteeksi

HAKU: Lähetä englanninkielinen vapaamuotoinen hakemus CV:n kera 24.4. klo 12.00 mennessä: riikka.seppala@vikes.fi

KOULUTUSKIELI: Englanti.

TOIVOMME SINULTA:

- Alle viisi vuotta työkokemusta toimittajan työstä
- Kiinnostusta ulkomaantoimittajan työhön sekä kansainvälisiin kysymyksiin
- Halu tutustua toimittajiin ympäri maailmaa ja käsitellä maailmanlaajuisia kysymyksiä työssäsi

***Vikes**

KANSANVALISTUSSEURA
The Finnish Lifelong Learning Foundation

Nuorten ääni. Anna Takala kuuluu nuorten toimittajien Nordic Press Association -järjestön perustajiin. Takala työskentelee pääkaupunkiseudun Nuorten Ääni -toimituksen tuottajana. Aiemmin hän on ollut toimittajana muun muassa Ylessä.

Nuorta pohjoismaista yhteistyötä

JANNE SALOMAA, TEKSTI • SUSANNA JUNNOLA, KUVA

Vaikka Pohjoismaat ovat hyvin samanlaisia ja lähellä toisiaan, tiedämme vähän toisistamme, sanoo Nordic Press Association -järjestön perustajiin kuuluva Anna Takala.

Huhtikuun lopussa 40 nuorta toimittajaa ja journalistiopiskelijaa eri Pohjoismaista kokoontuu Osloon pohtimaan sananvapautta ja ihmisoikeuksia. Freedom Under Pressure -seminaarin järjestää viime vuonna perustettu Nordic Press Association -järjestö, NPA.

NPA haluaa luoda yhteistyömahdollisuuksia nuorille pohjoismaisille toimittajille ja alan opiskelijoille. Järjestön tapahtumissa pääosassa on journalismin tekeminen. NPA:n ensimmäisen seminaarin teemana olivat uudenlaiset tavat tehdä

journalismia. Osallistujat kokeilivat esimerkiksi, voivatko journalistit soveltaa tv-sarja *Skamin* somesisältöjen keinoja ja näin tavoittaa paremmin myös nuoret.

NPA:n hallitukseen kuuluva **Anna Takala** sanoo, että media-alalla nuoret miettivät yllättävänkin samanlaisia kysymyksiä eri Pohjoismaissa.

”Julksen palvelun median rahoituksesta keskustellaan joka maassa. Samoin tasa-arvosta. Ja tietysti oma työnsaanti mietitytää nuoria.”

Luodakseen työmahdollisuuksia nuorille NPA suunnittelee oman verkkoalustan perustamista. Alustalla voisi tehdä rajat ylittävää journalismia, julkaista sitä sekä myydä juttuja ja juttuideoita medioihin eri Pohjoismaihin.

”Mediatiloille tällainen alusta olisi keino saada monipuolisempaa sisältöä ja lisää näkökulmia.

Vaikka Pohjoismaat ovat hyvin samanlaisia ja lähellä toisiaan, tiedämme vähän toisistamme.”

Toistaiseksi verkkoalustalta puuttuu rahoitus. NPA:n seminaareja ovat tukeneet muun muassa Norjan ja Suomen journalistiliitot sekä EU:n Erasmus+-ohjelma. Koska rahoitusta on saatu erityisesti nuorten toimintaa tukevilta tahoilta, on Osloon seminaarin yläikäraja 30 vuotta. Takala itse on 28-vuotias.

”On ollut innostavaa nähdä, miten kunnianhimoisia nuoret ovat kaikissa Pohjoismaissa. Jutuideat ovat hyvin yhteiskunnallisia ja journalismilla halutaan muuttaa asioita.”

Osallistujat NPA:n Osloon seminaariin on valittu. Järjestön seuraava seminaari järjestetään Helsingissä helmikuussa 2018. Sen suunnittelusta tai tukemisesta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä Anna Takalaan. ●

LISÄTIETOJA: ANNA.TAKALA@GMAIL.COM

YLESSÄ PÄÄTTYI YT-NEUVOTTELUITA

Yleisradiossa ovat päättäneet Yle-julkaisuja, filmidigitointia ja alueiden teknistä työtä koskeneet yt-neuvottelut.

Julkaisujen yt-neuvottelut johtivat viimein irtisanomiseen. Neuvottelut koskivat arkistoa, versiointia, markkinointia sekä radion puffituotantoa ja äänimaaisemointia. Irtisanomiset jakautuivat näihin kaikkiin. Alkuperäinen irtisanomisuuhka oli 25.

Alueiden teknisten tuottajien yt-neuvotteluissa vältyttiin irtisanomisilta. Lisäksi torjuttiin suunnitelmat, jotka olisivat merkinneet joillekin työntekijöille muuttopakkoa. Yt-neuvottelut uhkasivat kymmentä työpaikkaa.

Myös filmidigitoinnin kolmea työpaikkaa uhanneet yt-neuvottelut päättyivät ilman irtisanomisia. Filmidigitointi ulkoistetaan, mutta sitä tehneet sijoitetaan yhtiössä muihin tehtäviin.

Svenska Ylen yt-neuvottelut jatkuvat huhti-toukokuun vaihteeseen. Ne koskevat 161 työntekijää. Irtisanomisuuhka on enimmillään 18.

Nina Erho

YLEN HARJOITTELIJAT SAMALLE VIIVALLE

Yleisradion tuore harjoittelusopimus takaa yhtäläisen harjoittelupalakan yliopistoista ja ammattikorkeakouluista tuleville työharjoittelijoille. Maaliskuun alusta tämän vuoden marraskuun loppuun saakka voimassa oleva sopimus koskee ohjelmatyöhön perehtyviä harjoittelijoita.

Yliopistosta tuleville harjoittelijoille sopimus tietää harjoittelupalakan roimaa alennusta.

Yliopistoharjoittelijoille maksettiin aiemmin enintään 80 prosenttia testin mukaisesta vähimmäispalkasta. Nyt palkka on kaikille harjoittelijoille vähintään 1200 euroa. Amk-taustaisten harjoittelijoiden vähimmäispalkka siis miltei tuplaantuu aiemmasta 660 eurosta.

Uuden sopimuksen tultua voimaan kaikki harjoittelu on Ylellä nyt palkallista, lukuun ottamatta TET-harjoittelua ja oppilaitoksen varsinaiseen opetukseen kuuluvia projekteja.

Manu Haapalainen

Palkitut tekijät. Katja Tähjän ja Kaisa Viitanen Karkotetut-projektin työryhmä voitti maaliskuussa myös ensimmäisen Visuaalisen journalismin palkinnon.

SFJ PALKITSI KARKOTETUT-KIRJAN TEKIJÄT

Toimittaja-valokuvaaja-työpari **Kaisa Viitanen** ja **Katja Tähjä** on palkittu Vuoden freelancer -palkinnolla. Palkinto on tunnustus tietokirjasta *Karkotetut*, joka kertoo EU-jäsenmaista hädätyistä.

Tähjä ja Viitanen tekivät kirjaa viiden vuoden ajan useissa eri maissa. Projektin ympärille syntyi myös journalistien, tutkijoi-

den ja taiteilijoiden työryhmä, joka loi aiheesta muun muassa seminaareja, näyttelyn, näytelmän ja oppimateriaaleja.

Suomen freelance-journalistit perusteli valintaansa Viitanen ja Tähjän sinnikkäällä työllä ja sillä, että nämä nostivat esiin tärkeän teeman.

Palkinto luovutettiin SFJ:n vuosikokouksessa 8. huhtikuuta.

Marja Honkonen

ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI ILMAN HAKUSANOJA, AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot, tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

LONG PLAY ALOITTAÄ ILTAKOULUT

20.4. TUTKIVAN JOURNALISTIN TYÖKALUT

Juha Kauppinen, Hanna Nikkanen ja Salla Vuorikoski kertovat olennaisen lähteiden etsinnästä, tietopyynnöistä ja sähköisestä tiedonhankinnasta.

30.5. TOSITARINOIDEN TAITAJAKSI

Hanna Jensen, Ilkka Karisto ja Anu Silfverberg opettavat löytämään tarinan mistä tahansa aiheesta ja tekemään tekstistä vetävän.

Koulutukset pidetään Haaga-Helian Pasilan-toimipisteen auditoriossa klo 16.15–20.00.

LIPUT JA LISÄTIEDOT: WWW.LONGPLAY.FI/ILTAKOULU

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarekatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förmamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti
93. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU
6/2017 aineisto 26.4.
ilmestyy 5.5.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI AJOISSA.
ILMOITUKSET
3,00 €/PMM

Kärsivällisyyden äärellä

Ikonimaalaus vaatii pitkäjänteisyyttä ja tarkkuutta. Täydellistä keskittymistä vaativa harrastus täyttää Marja Luumin rauhalla.

TIINA SUOMALAINEN, TEKSTI • ARTTU MUUKKONEN, KUVA

Marja Luumi laittaa murusen sinistä värijauhetta lasilevyille. Sekaan hän valuttaa tilkan munankeltuaisvesiseosta. Sitten hän alkaa hiertää värijauhetta palettiveitsellä tasaiseksi pyörivin liikkein.

Kun maali on hyvin sekoittunut, Luumi tarttuu ohueen siveltimeen. Siniruskeasävyinen *Jumalanäidin ikoni* näyttää ulkopuolisen silmin täysin valmiilta, mutta Luumin mielestä joitakin kohtia voisi vielä kirkastaa.

”Ikonien maalaukseen jää koukkuun, sillä tässä pystyy kehittymään loputtomiin. En ole koskaan täysin tyytyväinen lopputulokseen. Aina voisi tehdä paremmin.”

LUUMI ON harrastanut ikonimaalausta liki kaksikymmentä vuotta.

”Jostain se kipinä tuli. Olen ortodoksi, ja ikonit ovat minulle uskontoni kautta tuttuja. Ikonimaalaus on luonteva tapa jatkaa sukuni perinnettä ja kulttuuria.”

Pikkutarkan ja hermoja vaativan työn valmistumiseen voi mennä vuosikin. Ikonia maalataan kerros kerrokselta, maalikerroksia voi kertyä päällekkäin kymmeniä.

”Alussa mietin, että miten jotakin voi tehdä kuukausikaupalla. Kärsivällisyys, keskittymiskyky ja pitkäjänteisyys eivät olleet vahvuuksiani, mutta maalaaminen on kehittänyt näitä ominaisuuksia.”

Kärsivällisyyttä ja keskeneräisyyden sietämistä Luumi tarvitsee myös työssään *Kymen Sanomien* päivätuottajana.

”En mielelläni jätä asioita kesken. Ikonimaalaus on opettanut minulle sen

hyväksymistä, että työtä ei saakaan kerralla valmiiksi.”

IKONIT MAALATAAN aina esikuvan mukaan. Vaikka persoonallisuus viivassa, muodossa ja värienkäytössä sallitaan, kyse on tavallaan jäljentämisestä. Ikoniin ei voi lisätä elementtejä omasta päästään.

”Alussa mietin, että miten jotakin voi tehdä kuukausikaupalla.”

”Minuun vetoavat varsinkin meriaihteiset ikonit, joissa esiintyy vaikkapa merenkulkijoiden, lasten ja matkustajien suojeluspyhä *Nikolaos*.”

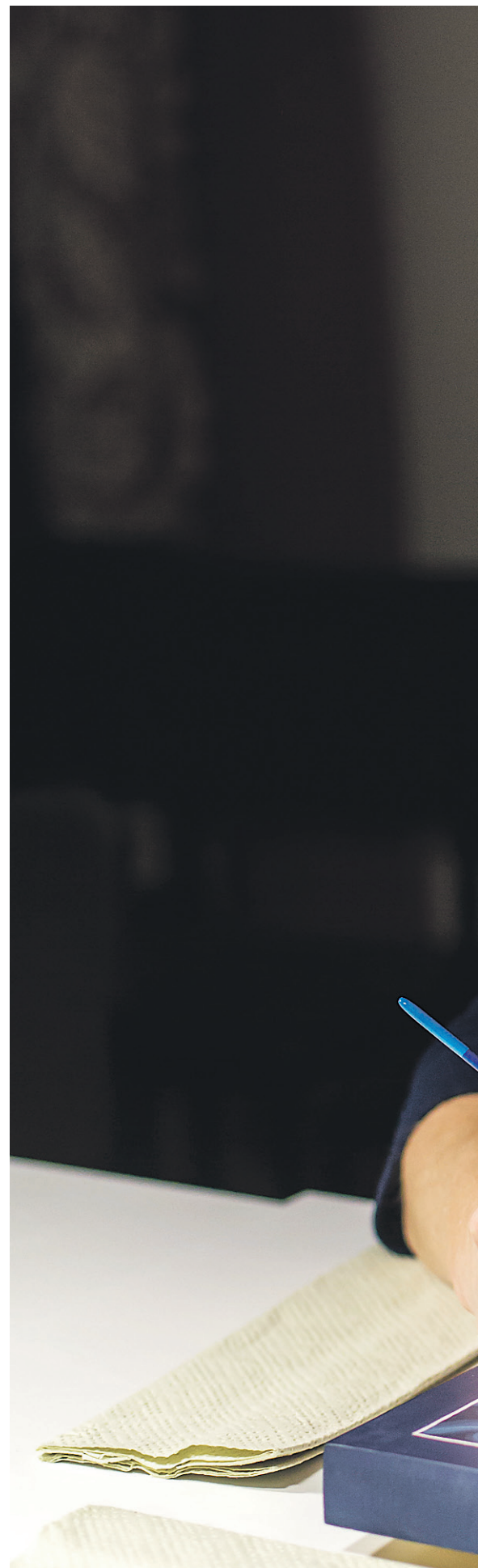
Kun ikonimaalari keskittyy johonkin yksityiskohtaan, katoaa mielestä kaikki muu. Ikonin sanotaan olevan ikkuna pyhyyteen, ja joillekin ikonimaalaus onkin kuin rukousta. Luumi on maallisempi harrastaja – hänestä on hienoa päästä tekemään jotakin käsillään.

Kotkan ortodoksiseurakunnan ikonimaalareiden ryhmä on vuosien saatossa muotoutunut tiiviiksi. Harras tunnelma vaihtuu hetkessä höpötykseen ja nauruun.

”Välillä tätä ei juttujen perusteella uskoisi ikonikerhoksi”, Luumi hymyilee.

Kun hän lähtee kotiin muutaman tunnin maalattuaan, olo on rentoutunut ja seesteinen.

”Tämä on hurjan rauhoittavaa, todellista vastapainoa työlle ja lapsiperheen arjelle. Täysin erilaista kuin mikään muu.” ●

VAPAALLA

MARJA LUUMI

● 41-vuotias tuottaja Kymen Sanomissa Kotkassa.

● Valmistunut media-nomiksi Kymenlaakson amk:sta vuonna 2002. Toimittajakokemusta Poijusta, Parikkalan Sanomista ja Anjalankosken Sanomista. Työskennellyt Kymen Sanomissa vuodesta 2007.

● Ikonimaalauksen lisäksi harrastaa lenkkeilyä, purjehdusta ja las-kettelua. Rakastaa yli kaiken matkustamista. Viihtyy Kotkassa, koska meren äärellä tulee tunne, että maailma on avoinna.

◀ **Työneyden oppikoulu.** Ikonimaalaus on rauhoittavaa, Marja Luumi sanoo. Joskus työ sujuu mutkattomasti, mutta jos on stressiä ja kiirettä, tuntuu ettei mikään onnistu.

Vaihtoehtoinen reaktio

Takasivun toimitus sai haltuunsa mediapomojen salaiset kirjeet, jotka sisältävät täysin ennenkuulumatonta itseruoskintaa.

"Harkintakyhyni petti"

Se oli kyllä järkyttävä virhearvio minulta. En vieläkö ymmärrä, mikä minuun meni. Salla, Susanne, Jussi ja Jarno ovat loistavia toimittajia, ja nyt he ovat lähteneet, ja muutama muukin. Kyllähän se korpeaa vietavästi, että asiat menivät näin.

Totenkin ne paineet rahoituksesta ja muusta vaan kasvoivat viime syksynä sellaisiin mittoihin, että sain pöyhäni rajoittaa Sipilä-uutisoitinta. Huh huh. Ja sitten oli vielä se Rubenin varoitus, kauhea morkkis vieläkin.

Sorisorisori!

Juha kävi tosi kuumana. Ja se nyt vaan näkee meidän työn niin oudosti. Siinä se oma harkintakyhynikin petti. Jo se tv-puhe oli kauhea virhe, olisi pitänyt jo silloin tajuta, että siitä ei hyvä seuraa.

No nyt tuli tämä langettava, ja hyvä, että tuli.

Se on terveellinen muistutus ainakin minulle, eikä asiassa ole mitään selitettävää. Hävettää tietysti, mutta tästä vaan täytyy ottaa opiksi, myös Laten ja Thomaksen.

t. Atte

"Olsi pitänyt uskoa kokeneempia toimittajia"

No oli se kello jo aika paljon, kun sain vinkin tästä Ylen toimittajan ja Sipilän välisestä viestinvaihdosta. Päätettiin kuitenkin ryhtyä jutuntekoon - onhan se iso uutinen, että Sipilä pommittaa Ylen toimittajaa ja Yle antaa varoituksen toimittajalleen Sipilä-jutun suunnittelusta.

Jotenkin se Jääskeläisen tavoittelu siinä illan kähmässä vaan jäi. En oikein tiedä, mitä siinä tapahtui. Juttelin kyllä toimituspäällikön kanssa ja parin muunkin, mutta päätimme silti julkaista jutun keskellä yötä. Oli siitä samanaikaisesti kuulemisestakin puhutta.

No, se oli umpisurkea päätös, nyt sen tajuaa. Olsi pitänyt silloin uskoa kokeneempia toimittajia. Jotenkin se "yhteiskunnallinen merkitys" tuntui silloin niin hyvältä idealta, että päätimme panna jutun ulos ilman Ateen kommentteja kello kolmelta yöllä. Langettava tuli ja ihan aiheesta. Sori kaikille. Täytyy hoitaa homma paremmin ensi kerralla. t. Ville

"Käsistähän se lähti"

Voihan lakeus sentään, että kun taas pitikin ruveta politikoimaan, mutta kun tuo etelän väki vaan jaksaa noista ihmisoikeuksista ja sananvapaudesta aina vaahdota.

Täällä meillä päin nämä sananvapaudet sun muut ovat selkeempiä: soon niinkumä sanon! Eikö etelän medialle sekään riitä, että viranomaisen on sanonut, että Sipilän toiminnassa ei ole mitään selvitetävää? Oho, sama se. Käsistähän se kirjoitus olisi olisin kyllä uskonut puhetta, jos toimitus olisi sanonut. Kyllähän minä tiedän, ettei JSN ole poliittisesti aktiivinen toimija tai mikään oppositio, mutta kun ei tässä oikein mitään järkiargumenttejakaan keksi.

Se vaan sieppaa niihin pahasti, kun meidän Juhaa niin mätkitään, eikä edes yleä meinata saada kuriin.

T. Kari

